29 ՄԱՐՏ 1994, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 57 (560)

Ազգ
Azg
armenian daily

SABCO
OVERSEAS TRADING LTD.
LIMASSOL CENTRE, BLOCK B, SUITE 307, P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX. +357-5-370945
OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS
Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար
Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից
ԾԽԱԽՈՏ, ՄԹԵՐՔ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱԴՈՒՅՔ
ուղիղ հասցեատիրոջը՝ նավով եւ ինքնաթիռով

ՂԱՐԱԲԱՂ

Կասաղի մարտեր ռազմաճակատի 60 կմ-անոց հատվածում

Ադրբեջանական բանակը կրեց հերթական պարտությունը

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 28 ՄԱՐՏ: Ընդամենը մեկ օր տեւած հարաբերական հանգստից հետո խաղաղությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում կրկին խախտվել է: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից տեղեկացնում են, որ հերթական անգամ խախտելով մոսկովյան բանակցությունների ընթացքում ձեռք բերված հրադադարի վերաբերյալ համաձայնագիրը, ադրբեջանական բանակն այսօր վաղ առավոտյան, մոտ ժամը 3.15-ին ուժգին հրետանային նախապատրաստությունից հետո անցել է լայնածավալ գրոհի Աղդամի եւ Ֆիզուլու շրջանների հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ: Ռազմաճակատի 60 կմ-անոց հատվածի ողջ երկայնքով ծավալվել են թեժ մարտեր: Ընդ որում, հակառակորդը գրոհում էր մի քանի տասնյակ տանկերի եւ հետեւակի մարտական մեքենաների աջակցությամբ: Մարտերի ընթացքում ակտիվացել է նաեւ ադրբեջանական օդուժը՝ այսօր առավոտյան ժամը 7.10-ին ադրբեջանական ռազմաօդային ուժերի մի քանի ինքնաթիռներ ծանր եւ կասետային ռումբեր են նետել Աղդամի շրջանի Նովրուզլու գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերի վրա: Փոքր-ինչ ավելի ուշ ադրբեջանական ինքնաթիռներին են միացել նաեւ Մի-24 տիպի ռազմական ուղղաթիռները, որոնք անկառավարելի հրթիռներ են արձակել Ասկերան-Աղդամ սահմանագծի հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ: Նախնական տվյալներով, հայկական կողմից տուժածներ չկան: Չնայած ադրբեջանական բանակի կատաղի ճնշմանը, այսօր ժամը 12-ի դրությամբ ղարաբաղյան բանակը հաջողությամբ կասեցնում էր թշնամու առաջխաղացումը՝ պատճառելով կենդանի ուժի զգալի կորուստներ: Ավելի ուշ տեղեկացանք, որ ժամը 18-ի դրությամբ ղարաբաղյան ուժերին հաջողվել է լիովին կասեցնել թշնամու բոլոր գրոհները եւ ջախջախիչ պարտության մատնել նրան: Մարտերի ընթացքում ոչնչացվել է ադրբեջանական 4 T-72 տիպի տանկ, 3 հետեւակի մարտական մեքենա, 1 զրահամեքենա եւ 1 զինվորներով լի բեռնատար: Եվս երկու տանկ առգրավվել է: Ադրբեջանական կողմի կենդանի ուժի կորուստները անցնում են հարյուրից: Ինչպես հայտնեց ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի պատասխանատու աշխատակից կապիտան Սերժ Առուշանյանը, հարյուրավոր սպանված եւ վիրավորված զինծառայողներ հերթական անգամ դարձել են ադրբեջանական ղեկավարության քաղաքական ամբիցիաների զոհ: Աղդամի ռազմավարական կարեւորություն ունեցող ուղղությամբ ձեռնարկված լայնածավալ հարձակումն ի սկզբանե դատապարտված էր ձախողման, քանզի ղարաբաղյան բանակի բարձրագույն հրամանատարությունը նախօրոք տեղեկացված էր ադրբեջանական զորքերի եւ հարձակողական բնույթի սպառազենի զգալի կուտակումների մասին ռազմաճակատի այդ հատվածում: Ադրբեջանի ներկայիս ղեկավարությունը, որը չի հասել խելական արդյունքների անցած ձմեռային հարձակման ընթացքում, ըստ Սերժ Առուշանյանի, մտադրվել էր հաջողության հասնել մարտի 28-ին, որտեղ հնարավորություն ունենար նախատեսվող բազմակողմանի բանակցությունների փակել ուժի դիրքերից եւ միաժամանակ լուծել ներքաղաքական որոշ խնդիրներ:

Ավելի վաղ մարտի 26-ի երեկոյան ադրբեջանական կազմավորումները կրկին հարձակում էին ձեռնարկել Ֆիզուլու շրջանի Ալխանլու գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ, սակայն մի քանի ժամ տեւած կատաղի մարտերից հետո ղարաբաղյան ուժերին հաջողվել էր հակառակորդին հետ շպրտել նախնական դիրքեր: Ադրբեջանական կողմից զոհվել էր 38 զինվոր, հայկական կողմից կար մեկ զոհ, երեք վիրավոր: Հաջորդ օրը մարտի 27-ին խաղաղությունն ընդհանուր առմամբ խաղաղ էր, թեեւ ադրբեջանական ուժերը շարունակում էին հրետակոծել Աղդամի շրջանի Փափրավենդ եւ Սալախլի-Քենգերլի գյուղերի հայկական պաշտպանական դիրքերը: Նախնական տվյալներով, այդ օրը հայկական կողմից տուժածներ չեն եղել:

ԲԱՆԱԿ

Պահեստազորի սպաների զորակոչը մեկ շաբաթում

Մարտի 27-ին ՀՀ կառավարության որոշման համաձայն սկսվում է 1994 թվականի երկրորդ եռամսյակում պահեստազորի սպաների եւ զինապարտների վարժական հավաք: Նույն որոշման առաջին կետով նախատեսվում է, որ մեկշաբաթյա ժամկետում ավարտվի պահեստազորի առաջին խմբի սպաների, առաջին եւ երկրորդ կարգի առաջին եւ երկրորդ խմբերում հաշվառված զինապարտների վարժական հավաքների կազմակերպումը: Ընդ որում, նրանց վարձատրությունը կհավասարեցվի ՀՀ զինված ուժերում պայմանագրային կարգով ծառայող զինծառայողների վարձատրությանը:

Նախորդ՝ դեկտեմբերյան զորահավաքի արդյունքներին եւ նոր զորահավաքին էր նվիրված պաշտպանության նախարարության երեկ հրավիրած խորհրդակցությունը, որին մասնակցում էին նաեւ հանրապետության շրջանների զինկոմները, ոստիկանության պետերն ու շրջխորհրդի նախագահները: Պետական նախարար Վազգեն Սարգսյանը, ամփոփելով նախորդ զորահավաքի արդյունքները, նշեց ներկա հ... անչափ կարեւորությունը եւ ներկաներին ծանոթացրեց աշխատանքների կազմակերպման ծրագրին:

Փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը հայտարարեց, թե զորակոչի եւ բանակի նկատմամբ վերաբերմունքը պետք է վերածվի մեր պետականության նկատմամբ վերաբերմունքի: Նրա կարծիքով, ժամանակն է, որ ողջ հանրապետության ծավալով բոլոր շրջաններում հանվեն բոլոր դասալիքների, զորակոչից չներկայացվածների, բնակության վայրը փոխածների ցուցակները, եւ մամուլի միջոցով հրապարակվեն, որպեսզի բոլորն իմանան, թե ով է խուսափում հայրենիքին ծառայելուց եւ ով է տաք երկրներում ապահով ապրում՝ սպասելով վերադարձի համար ավելի բարենպաստ պահի: Իսկ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը անդրադարձավ սոցիալական արդարության խնդրին՝ պաշտպանության նախարարության մոբիլիզացիոն վարչության ու...ությունը հրավիրելով այդ հարցի վրա: Վարչապետի ասելով, տեղերում զինապարտների ընտրության ժամանակ տեղի են ունենում աղաղակող թերություններ: Կենտրոնական հանձնաժողովին հանձնարարվեց առաջիկա մեկ շաբաթում կրկին քննարկել զորակոչվողների ընտրության չափանիշերը:

Ա. Հ.

ԵՐԵՎԱՆ

Հոգեհանգստյան արարողություն Ս. Սարգիս եկեղեցում

Կիրակի օրը, մարտի 27-ին Երեւանում, Ս. Սարգիս եկեղեցում կայացավ աղետի ենթարկված իրանական ինքնաթիռի զոհերի հոգեհանգստյան արարողություն: Ներկա էին Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության հավատարմատար Ահմադ Սոբհանին՝ իր ընտանիքով, դեսպանատան աշխատակիցներ, մայրաքաղաքի հասարակության ներկայացուցիչներ, հյուրեր, հավատացյալներ:

Հոգեհանգստյան արարողությունը նախաձեռնել էին Հայաստանի բուհերում սովորող իրանահայ ուսանողները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՀԱՐԱՎ

Հեբրոնի հրեաները բողոքում են

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 28 ՄԱՐՏ, WSJ: Այն բանից հետո, երբ Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը հայտարարեց, թե կառավարությունը մտադիր է հրեա վերաբնակներին հեռացնել Հեբրոնից, որտեղ փետրվարի 25-ին սպանդ էր կազմակերպվել մզկիթում աղոթող պաղեստինցիների դեմ, շրջանի ֆերմերների բնակիչները որոշեցին այս շաբաթ ցույցեր կազմակերպել այնտեղ ի նշան բողոքի: Ու թեեւ առայժմ հայտնի չէ, թե արտգործնախարարի հայտարարությունը որքան լուրջ հիմքեր ունի, սակայն թվում է, թե այն եւս մի քայլ է պաղեստինցիներին բանակցության սեղան վերադարձնելու համար: Վերջիններս պահանջում են միջազգային դիտորդներով երաշխավորված պաղեստինյան ոստիկանությանը հանձնել գրավված տարածքներում արաբների անվտանգությունը:

Իտալացիները սկսեցին քվեարկել

ՀՌՈՄ, 28 ՄԱՐՏ, WSJ: Խորհրդարանի ընտրությունները Իտալիայում սկսվեցին երեկ: Նախնական արդյունքները կհրապարակվեն վաղը, սակայն արդեն հայտնի է, թե քվեարկողների համեմատաբար քիչ տոկոսն է մասնակցում ընտրություններին: 1948 թ.-ից իշխանության գլուխ գտնվող կուսակցությանը՝ Քրիստոնեա-դեմոկրատների կաշառակերական գայթակղություններից հեղինակազրկման պայմաններում ընթացող ընտրություններում գլխավոր մրցակիցները «Ֆորցա, Իտալիա» («Հառաջ, Իտալիա») կազմակերպությունն է մի կողմից, իսկ մյուս կողմից՝ նախկին կոմունիստների գլխավորած ձախերի շարժումը:

ԹՈՒՐՔԻԱ

Տեղական ընտրություններ. Թանսու Չիլլերի կուսակցությունն առջեւում

ՄՈՒՐԱԴ ԲՈՅԱՋՅԱՆ

Մարտի 27-ին Թուրքիայում կայացան տեղական ընտրությունները, որոնց մասնակցում էին մոտ 31 միլիոն ընտրողներ: Վերընտրվում էին նահանգների (իլ) մեջլիսների անդամները, քաղաքապետերը, շրջանային եւ գյուղական խորհուրդների նախագահները:

Ըստ նախնական տվյալների, սպասումներին հակառակ, զգալի հաջողության հասավ կառավարող Ճշմարիտ ուղի կուսակցությունը վարչապետ Թանսու Չիլլերի նախագահությամբ (մոտ 26 տոկոս): Երկրորդ տեղում է ընթանում գլխավոր ընդդիմադիր Մայր Հայրենիքը (մոտ 21 տոկոս), իսկ երրորդում արմատական կրոնական Բարեկեցությունը:

Ընտրությունների վերջնական արդյունքները հայտնի էին դառնալու միայն երկուշաբթի ուշ երեկոյան, սակայն արդեն անվիճելի փաստ է, որ իսլամական Բարեկեցություն կուսակցությունը համոզիչ հաղթանակ է տարել կենտրոնական եւ արեւելյան Թուրքիայում: Ուշագրավ է, որ նրա օգտին են քվեարկել գրեթե բոլոր քրդաբնակ շրջանները: Էրզրումն ու կողմնակիցները հաղթանակ են տոնել նաեւ Ստամբուլի եւ Անկարայի մի շարք շրջաններում եւ, նախնական տվյալներով, հավակնում էին իշխանության այս խոշոր քաղաքներում: Չորրորդ տեղում է կառավարական կոալիցիայի գծով Ճշմարիտ ուղի կուսակցության գործակից Ժողովրդական սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը (10 տոկոս): Ընտրությունների վերջնական արդյունքների եւ ներքաղաքական կյանքում հնարավոր տեղաշարժերի մասին ավելի մանրամասն կխոսենք բերքի առաջիկա համարներում:

ԱՄՆ

«Մարդասիրական միջանցք Հայաստանին»

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 28 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Կալիֆորնիայի նահանգից դեմոկրատ կոնգրեսական Ռիչարդ Լեմանը մարտի 24-ին ԱՄՆ-ի Կոնգրեսին ներկայացրեց օրինագիծ, որով արգելվում է օգնություն ցույց տալ այն երկրներին, որոնք խոչընդոտում են ուրիշ պետությունների ամերիկյան օգնության հասցմանը: Օրինագիծը, որ կոչվում է «Ակտ մարդասիրական միջանցքի մասին», ուղղված է, մասնավորապես, Հայաստանի տրանսպորտային եւ էներգետիկ շրջափակման դեմ: Կոնգրեսական Լեմանը հայտարարեց. «Ներկա պահին ԱՄՆ-ը փորձում է խիստ անհրաժեշտ մարդասիրական օգնություն հասցնել Հայաստանին, բայց որոշ երկրներ, հատկապես Թուրքիան, շրջափակում են այդ օգնության հասցումը, նույնիսկ երբ այն իրականացվում է Կարմիր խաչի միջոցով»:

Այդ օրինագիծը նախատեսում է, որ նման գործողությունների դեպքում այդպիսի երկրներն իրենք կզրկվեն ԱՄՆ-ի օգնությունից: Կոնգրեսական Լեմանը նշեց օրինագծի նախապատրաստմանը Ամերիկայի Հայկական համագումարի եռանդուն մասնակցությունը եւ ԱՄՆ-ի հայ համայնքին կոչ արեց Սենատում եւ Կոնգրեսում իրենց ... վրա ճնշում գործադրել, որպեսզի ամերիկյան կառավարությունը դադարի աջակցել Հայաստանը շրջափակող վարչակարգերին: Օրինագիծն արդեն ստորագրել են 13 կոնգրեսականներ, որոնց մեջ Ռոբերտ Էնդրյուսը, Ջոզեֆ Քենեդին եւ այլք:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ՌԱԿ

Հանրապետական վարչությունում

Մարտի 23-ին տեղի ունեցավ Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հերթական նիստը:

Վարչությունը, լսելով «ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության կանոնադրության եւ կանոնակարգի մասին» հարցը, որը ներկայացրեց խմբակցության ղեկավար Պետրոս Քացախյանը, որոշում կայացրեց առաջարկված փոփոխություններով հաստատել ՀՀ Գերագույն խորհրդում ՀՌԱԿ խմբակցության ժամանակավոր կանոնակարգն ու կանոնադրությունը: Որոշվեց առաջարկել ՀՌԱԿ անդամ ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավորներին, համաձայն ՀՀ Գերագույն խորհրդում ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության ժամանակավոր կանոնադրության, գրավոր դիմել ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությանը՝ խմբակցությանը անդամակցել ընդունվելու խնդրանքով: Խմբակցության ղեկավար Պ. Քացախյանին հանձնարարվեց տասն օրվա ժամկետում, համաձայն խմբակցության ժամանակավոր կանոնադրության, Հանրապետական վարչության հաստատմանը ներկայացնել ՀՀ Գերագույն խորհրդում ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության անհատական ցուցակը:

Վարչությունը լսեց Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականաշնորհման գործընթացին առնչվող մի շարք խնդիրներ: Այդ կապակցությամբ ելույթ ունեցան փոխվարչապետ Կարեն Կոստանդյանը, վարչության անդամ, ՀՀ պատգամավոր Սամվել Սահակյանը, խմբակցության անդամներ Սամվել Տոնոյանը, Երվանդ Աղվանյանը: Քննարկվեցին նաեւ քաղաքական եւ կազմակերպչական բնույթի այլ հարցեր:

Մարտի 26-ին տեղի ունեցավ Երեւանի ֆոնդային բորսայի բաժնետերերի առաջին ժողովը: Հաստատվեցին բորսայի կանոնադրությունը, կանոնադրական կապիտալի չափը եւ այլ հիմնադիր փաստաթղթեր: Հաստատվեց ԵՖԲ խորհրդի անդամների կազմը (87 ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք) եւ խորհրդի նախագահության կազմը (10 անդամ): ԵՖԲ նախագահ հաստատվեց Սեդրակ Սեդրակյանը: Ներկայումս բորսայում գործառնություններ անելու իրավունք ունեն 76 ֆիզիկական եւ 67 իրավաբանական անձինք: ԵՖԲ կանոնադրական ֆոնդը հաստատված է 2,5 մլն դրամ:

ՆՏ

Հայտնի է, որ հանրապետությունում ստեղծված ծանր սոցիալ-տնտեսական դրության պատճառները իշխանությունները բացատրում են առաջին հերթին շրջափակմամբ եւ ղարաբաղյան պատերազմով: Եւ իսկապես, ճշմարտություն չէ, որ պատերազմը «բանկ հաճույք» է, եւ որեւէ պատերազմող երկիր, լինի հայտարարված կամ չհայտարարված պատերազմ, չի կարող լրջորեն մտածել տնտեսության բարգավաճման մասին: Բնականաբար, ժամանակ առ ժամանակ ընդդիմությունը փորձում է հերքել իշխանությունների այն պատճառաբանությունները, թե իր հաշվարկներում ընդգրկված է նաեւ Հայաստանի կողմից Ղարաբաղին ցուցաբերվող ռազմավարական օգնությունը: Սակայն որքան էլ տարօրինակ է, կառավարության ներկայացուցիչներից ոչ մեկը չհերքեց պատգամավորի հայտարարությունը: Գուցե պատճառն այն էր, որ ծանրակշիռ հերքման համար անհրաժեշտ կլիներ շոշափել այնպիսի անցանկալի թեմաներ, ինչպիսիք են Հայաստանի ցուցաբերած ոչ մարդասիրական օգնությունը կամ այսպես կոչված գրավյալ տարածքներից դուրս բերված արժեքները:

Հայաստանի հատուկ ծրագրերի կոմ այսպես թե այնպես ներծծվում է Հայաստանից: «Դա, իհարկե, Ղարաբաղի ցանկությունն է՝ տնտեսապես օգնել Հայաստանին, սակայն ներկա պայմաններում այդ մասին խոսելն ավելորդ է», գտնում է Լեոնարդ Պետրոսյանը:

Մեզ հաջողվեց կապվել նաեւ ԼՂՀ փոխվարչապետ Ժիրայր Պողոսյանի հետ, որն, ինչպես պարզվեց, տեղյակ էր Գառնիկ Իսագուլյանի հայտարարության մասին: «Առաջին միտքն այն է, որ պրն. Իսագուլյանը շատ հեռու է տնտեսական կառույցներից եւ ընդհանրապես տնտեսությունից, ասաց նա: Ճիշտ է, Լեռնային

ՀԱՐՑ

Հայաստան-Ղարաբաղ. Վերջապես ո՞վ է ում օգնում

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

թե տնտեսության աղետալի վիճակի պատճառը ղարաբաղյան պատերազմն է: Այսպես, հանրապետության բյուջեի խորհրդարանական քննարկումների ժամանակ պատգամավոր Գառնիկ Իսագուլյանը հանդես եկավ սենսացիոն մի հայտարարությամբ, թե իբր 1993 թ. ընթացքում Ղարաբաղը Հայաստանին մոտ 2,5 անգամ ավելի շատ է օգնել, քան Հայաստանը Ղարաբաղին: Մեզ հետ զրույցի ժամանակ պրն. Իսագուլյանը հաստատեց իր այդ ընդդիմադիր հայտարարությունը, թե ինքը կարող է կետ առ կետ ապացուցել իր ասածը, քանի որ 1993 թ. Ղարաբաղից Հայաստան են արտահանվել 140 մլրդ. ռուբլու ապրանքներ, Հայաստանից Ղարաբաղ՝ 64 մլրդ ռուբլու:

Այլ կերպ ասած, ստացվում է, որ պատերազմող Ղարաբաղը, որի տարածքի մոտ մեկ երրորդը հիմնովին ավերված է, եւ որի դյամաղ բնակչությունն ամբողջովին գտնվում է զինվորական ծառայության մեջ, տնտեսական դրական սալդո ունի Հայաստանի նկատմամբ: Ճիշտ է, ոչ ոք չի կասկածում, որ խաղաղ պայմաններում Ղարաբաղի արտահանման ցուցանիշները կգերազանցեն ներմուծմանը, ճիշտ է նաեւ այն, որ այսօր, ի տարբերություն Հայաստանի, Ղարաբաղի առանց բացառության բոլոր արդյունաբերական ձեռնարկությունները գործում են: Եւ այնուամենայնիվ ներկա պատերազմական պայմաններում բերված ոչ դրամն առնվազն տարօրինակ է, մանավանդ որ, ըստ պրն. Իսագուլյանի, ղեկավարության ղեկավար Լեոնարդ Պետրոսյանը պարզապես ծիծաղելի համարեց պատգամավորի ողջույնները հայտարարելով, թե Լեռնային Ղարաբաղի բյուջեի դեֆիցիտն 90 տոկոսով փակվում է Հայաստանի կողմից տրված անտոկոս վարկի միջոցով: «Հայաստանը տարեկան միջին հաշվով 9200 տոննա միայն ալյուր է ուղարկում Ղարաբաղ, չհաշված մնացած ամեն ինչ, եւ ես չեմ պատկերացնում, թե դրա փոխարեն Ղարաբաղն ինչ կարող է ուղարկել Հայաստան: Ճիշտ է, Ղարաբաղից կարող է բերվել, ասենք, վառելափայտ, սակայն դա այնքան քիչ է, որ հազիվ նույնիսկ 1 տոկոսը կազմի: Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղից բերվող խմիչքին, ապա այն ցածր որակի պատճառով Հայաստանում հնարավոր չէ իրացնել, եւ Հայաստանն այդ խնդրում պարզապես տարանցիկ դեր է կատարում: Այսօր Հայաստանից Ղարաբաղ է մեկնում օրական առնվազն 15 բեռնատար՝ չհաշված սպեցիֆիկ բեռներ տեղափոխող մեքենաները, եւ դրանք վերադառնում են դատարկ, որովհետեւ ոչինչ չկա բերելու: Ճիշտ է, կարելի է բերել, ասենք, մետաղի ջարդոն, եւ այդ ուղղությամբ աշխատանքներ են կատարվում»: Պրն. Պետրոսյանի խոսքերով, վերջին ամիսներին Ղարաբաղն իր էլեկտրաէներգիայի ավելցուկն է արտահանում Հայաստան, սակայն նույնիսկ բարոյական առումով անհարմար է խոսել դրա մասին, որովհետեւ Ղարաբաղին կենսականորեն անհրաժեշտ արդյունաբերական 90 տո- Ղարաբաղի հնարավորությունները շատ մեծ են, եւ խաղաղ իրավիճակում մենք կարող էինք առանձին արտադրատեսակներով ապահովել եւ մեզ, եւ Հայաստանին: Սակայն այսօր Ղարաբաղի հողերի մեծ մասը, հասկանալի պատճառներով, չի մշակվում: Ղարաբաղը Հայաստանից ներմուծում է փաստորեն ամեն ինչ, արտահանում է հիմնականում կոշիկ, մարմարե սալիկներ, էլեկտրատեխնիկական սարքավորումներ եւ այլն: Իսկ եթե խոսենք թվերով, ապա կարելի է ասել, որ Ղարաբաղը ներմուծում է մոտ 4 անգամ ավելի շատ, քան արտահանում է»:

Ընդհանրապես, դժվար է այս թեմայով որեւէ վերջնական կարծիք հայտնելը, որովհետեւ վերջին հաշվով մոտեցումների խնդիր է: Կարելի է հաշվի պտնել, ասենք, այն հանգամանքը, որ ղարաբաղյան ուժերի բռնած ադրբեջանական տարածքներից տեխնիկական միլիոնավոր դոլարներ արժե, կարելի է հաշվի առնել այն, որ ժամանակ առ ժամանակ Ստեփանակերտ-Գորիս ճանապարհով Հայաստան են բերվում թանկարժեք սարքավորումներ եւ այլն: Վերջին հաշվով Հայաստան-Ղարաբաղ հարաբերություններում ամեն ինչ չէ, որ կարելի է հաշվել դրամով: Դժվար է կարծել, թե պատերազմող Ղարաբաղը կարող է տնտեսապես օգնել Հայաստանին, թեեւ մյուս կողմից, ըստ երեւույթին, Հայաստանի տնտեսական դժվարություններում Ղարաբաղի դերն այնուամենայնիվ չափազանցված է:

ԲԱՔՈՒ

Հայ-ադրբեջանական նախաձեռնության ամերիկյան խումբն Ադրբեջանում

ԲԱՔՈՒ, 28 ՄԱՐՏ, ԽԱԲԱՐ-ՍԵՐՎԻՍ-ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Համաշխարհային ընկերակցություն ամերիկյան հիմնադրամին առընթեր գործող հայ-ադրբեջանական նախաձեռնության «Գլոբալ սենթըր» խմբի ներկայացուցիչները մարտի 25-ին հանդիպում ունեցան Ադրբեջանի հայտնի գիտնականների հետ, որոնք աշխատում են փիլիսոփայության, իրավունքի, ազգային հարաբերությունների, քաղաքագիտության բնագավառներում:

Ամերիկյան պատվիրակության անդամները հայտնեցին, որ իրենց նախաձեռնող խումբը ձգտում է նպաստել Ադրբեջանի եւ Հայաստանի տարբեր հասարակական խավերի մերձեցմանը, օգնել շփման կետերի որոնմանը, չնայած երկու ժողովուրդների միջեւ ընթացող հակամարտությանը: «Մենք զբաղվում ենք ոչ թե կողմերի առճակատման խնդրի քաղաքական լուծման բնագավառում, այլ փորձում ենք մերձեցնել տարբեր ազգություններ պատկանող եւ պատնեշի տարբեր կողմերում գտնվող անձանց, ասաց խմբի գործադիր տնօրեն Լիբի Թրամբմանը: Նա հայտնեց նաեւ, որ պատվիրակությունը հանդիպումներ է ունեցել մարդասիրական հարցերի եւ ազգային քաղաքականության գծով մասնագետներ Հիդայաթ Օրուջեւի եւ Հաջիկ Հուսեյնլիի հետ:

Միաժամանակ, «Ամերիկայի բարեկամներ» կազմակերպության ղեկավար Էլմար Աբասովը դիմել է Ադրբեջանի քաղաքական այն ուժերին, որոնք հանդես են գալիս ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման իրենց ժողովրդավարական ու անկախական ծրագրով: Դրանով նախատեսվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում եւ Ադրբեջանի գրավյալ տարածքներում ստեղծել համատեղ կառավարվող «խիստ ժողովրդավարության գոտի»: Աբասովի խոսքերով, այդ ծրագիրը կառուցված է 1919 թ. Ադրբեջանի կառավարության մերժած գնդապետ Ուիլյամ Հասկելի առաջարկությունների վրա: ■

ԵՐԵՎԱՆ

Ընդունելություն ի պատիվ հույն ժողովրդի ազգային տոնի

Հույն ժողովրդի ազգային վերածննդի թուրքական լծից երկրի ազատագրման պայքարի օրվա առթիվ մարտի 25-ին Հունաստանի դեսպանությունը «Արմենիա» հյուրանոցում կազմակերպեց ընդունելություն, հաղորդում է Արմենպրեսը:

Ընդունելությանը ներկա էին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, փոխնախագահ Գագիկ Հարությունյանը, ԱԳ նախարար Վահան Փափազյանը, Հայաստանում արտասահմանյան երկրների դեսպաններ, դիվանագիտական կորպուսի ներկայացուցիչներ, ՀՀ ԳԽ պատգամավորներ, պաշտոնական այլ անձինք: Այստեղ էին գրականության ու արվեստի գործիչներ, միջազգային կազմակերպությունների, հայ եկեղեցու ներկայացուցիչներ:

Հյուրերի շնորհավորանքները հույն ժողովրդի ազգային տոնի առթիվ ընդունում էր Հայաստանում Հունաստանի հավատարմատար Ալիկե Հածինեն:

1821 թվականին էր, որ Հունաստանում սկիզբ առավ մի ապստամբություն, որը 8 տարի հետո հանգեցրեց օսմանյան լծից Հունաստանի ազատագրմանը: Նույյան Տասանը հաղորդում է, թե մարտի 25-ին ՀՀ Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապերի ընկերությունում (ՍՄԿԸ) «Հայաստան-Հունաստան» ընկերության նախաձեռնությամբ կազմակերպվել էր միջոցառում նվիրված Հունաստանի ազատագրման 176-ամյակին: Միջոցառմանը ողջույնի խոսքով հանդես եկավ ՍՄԿԸ-ի նախագահ Գարեգին Զաքոյանը, «Հայաստան-Հունաստան»-ի նախագահ Գագիկ Սարգսյանը, այնուհետեւ ելույթով հանդես եկավ ՀՀ-ում Հունաստանի ժամանակավոր հավատարմատար տիկին Ալիկե Հածինեն, որի խոսքը նվիրված էր Հայաստանի եւ Հունաստանի դարավոր բարեկամական հարաբերություններին:

Հյուրերի համար փոքրիկ համերգային ծրագրով հանդես եկավ ՀՀ հեռուստապետվարչության «Հայաստան» երգչախմբի խումբը: ■

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան Հր. Քոչարի փողոցում:

Զանգահարել 223440

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւանի պետական համալսարանի պարգեւը Վազգեն Ա կաթողիկոսին

Մարտի 15-ին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում Երեւանի պետական համալսարանի ռեկտորատի կողմից Ամենայն հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ին հանձնվել է ոսկե մեդալ: Գիտության, հասարակական քաղաքական կյանքում դրսեւորած ակնառու ծառայությունների համար հանձնվող կառավարական պարգեւը թվով չորրորդն է, որը տրվում է երկու տարին մեկ (նախկինում նույն պարգեւին էին արժանացել ակադեմիկոսներ Վիկտոր Համբարձումյանը, Սերգեյ Համբարձումյանը, Գեւորգ Ջահուկյանը): Պետական համալսարանի ռեկտոր Սեմյոն Հախումյանը հայտնեց, որ Վեհափառին անչափ հուզել էր ռեկտորին կից հատուկ խորհրդի՝ գիտության եւ հասարակության առջեւ ունեցած ծառայությունների համար իրեն պարգեւատրելու որոշումը: Հայոց ծայրագույն պատրիարքը նշել է, որ համալսարանի ներկա յիս վիճակն անհանդուրժելի է, եւ նրան անպայման պետք է օգնել, քանի որ «ինչպիսին համալսարանն է, այնպիսին էլ կլինի մեր վաղվա օրը»:

ՆՏ

Փետրվարին գների ամենամեծ աճը Գյումրիում

ՀՀ վիճակագրության պետական վարչության տվյալների համաձայն, 1994 թ. փետրվար ամսին հանրապետության սպառողական շուկան բնութագրվել է գների որոշ կայունացմամբ: Նախորդ ամսվա համեմատ նշված ժամանակաշրջանում սպառողական գների ամփոփ ինդեքսը կազմել է 118,5 տոկոս, հունվար ամսվա 182,5 տոկոսի դիմաց: Գների ամենամեծ աճ է դիտարկվել հետազոտվող 10 բնակավայրերից Գյումրիում՝ 157,5 տոկոս, իսկ ամենացածրը Թալինում՝ 101 տոկոս: Երեւանում այն կազմել է 113,1 տոկոս:

ՆՏ

Ֆինանսավորվել են փոքր ՀԷԿ-եր

Հանրապետության այս տարվա՝ բյուջեից 260 մլն դրամ է հատկացվել փոքր հիդրոէլեկտրակայանների շինարարության համար: Այդ միջոցները կտրամադրվեն հինգ օբյեկտների, որոնց ընդհանուր կարողությունը մոտ յոթ մեգավատ է: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարարությունում, կայաններից մեկը կկառուցվի Հերհերի ջրամբարին կից, մյուսը՝ Արտաշատի ջրանցքի վրա: Իսկ երեքը՝ Շաքիի, Մարտունու եւ Ձորաղբյուրի հիդրոէլեկտրակայանները, կենթարկվեն տեխնիկական վերազինման եւ վերակառուցման: ■

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, տելեքս 243266 CPRI SU
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Ոճը եւ ձեւավորումը ՊՕՂՈՍ ՊԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայություն
«Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Published in U.S.A. by AZG Publishing Co.,
22122 Sherman Way, Suite 203, Canoga Park,
CA 91303, Call (818) 598-0423 Fax
(818)340-9819 for subscription rates.
Publisher - Հրատարակիչ
Dr. Krikor Krikorian -
Դոկտ. Գրիգոր Գրիգորեան
Executive Director - Տնօրեն
Vartan Karaoghlanian -
Վարդան Գարաօղլանեան
Production Manager -
Raffi Shoubookian
Արտադրութիւն
Րաֆֆի Շուպուքեան
«ԱԶԳ» օրաթերթը հաղորդվում է ԱՄՆ «ԱՐՄԻՆԿՈ» ՍՊԸ-ի համակարգչային կապով
Հեռախոս 7 8852 281425,
ֆաքս 7 8852 285082
E-MAIL INTERNET: ROOT
YEREVAN @ REX. IASNET. COM

digitised by A.R.A.R.@

ՇՐՋԱՆ, ԱՊՀ

Դեռ ոչ բոլոր հեռուստադիտողներն էին հաղորդել կրակի դադարեցման ադրբեջանական եւ հայկական խորհրդարանների ղեկավարների հաջող բանակցությունների մասին, երբ մարտերը վերսկսվեցին: Հարձակումը ձախողվել էր Ղարաբաղի ուժերի կողմից: Այժմ նրանք գտնվում են Գյանջա (նախկին Կիրովաբադ) հայտարարեց նաեւ ղարաբաղյան խորհրդարանի ղեկավար Կարեն Բաբուրյանը: Իսկ Մոսկվա՞ն: Խոսնակների հանդիպման մասին հաղորդումից անմիջապես հետո Ռուսաստանի լրատվական դեպարտամենտի ղեկավար Գրիգորի Կարասինը ողջունեց այն: Սակայն այն, որ կատարվածը տեղի ունեցավ առանց Մոսկվայի միջնորդության, տեղ գաղտնի ժամանել է ադրբեջանական ընդդիմության ներկայացուցիչների պատվիրակությունը, մտադրություն ունենալով հայտարարել ժողովրդավարական ճակատի, իսկ այնուհետեւ կոալիցիոն կառավարության կամ նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի ղեկավարությամբ (նա Ալիեւից թաքնվում է Մոսկվայում) արտակարգ կոմիտեի

ՄՈՍԿՎԱ

«Ադրբեջանում հնարավոր է իշխանության փոփոխություն»

Ղարաբաղյան հակամարտության շուրջ ծավալված վերջին իրադարձությունները միմյանց հակասող երկու հնարավորություններ են տալիս. կամ կացությունը վերջնականապես դուրս է եկել հակամարտության մեջ ներգրավված բոլոր կողմերի հսկողությունից, կամ այն հմտորեն ղեկավարվում է ինչ-որ մեկի կողմից: Մի բան պարզ է, որ երկրորդ դեպքում շարժման ուղղությունը Բաքվում Հեյդար Ալիեւի վարչակազմի փոփոխումն է: Այս մասին է գրում մոսկովյան «Կոմերսանտ-դեյլի» թերթը իր մարտի 17-ի համարում, թեեւ թերթի ոչ բոլոր գնահատականների հետ ենք համաձայն, այնուամենայնիվ, կարծում ենք, որ հետաքրքրական է:

ճակատից 45-50 կիլոմետրի վրա:

Ադրբեջանի պետական խորհրդական Հաջի Հասանլին պնդում է, որ հայկական կողմը համաձայնություն է տվել 20 օրվա ընթացքում զորքերը դուրս բերել գրավված տարածքներից (թեեւ հայկական խորհրդարանի խոսնակ Բաբկեն Արարքցյանը հերքում է այդ): «Կոմերսանտին» հայտնի է դարձել, որ Ռասուլ Գուլիեւը Հայաստանին հաստատուն երաշխիքներ է խոստացել էներգակիրներ մատակարարելու վերաբերյալ, եթե հայկական ղեկավարությունը Ստեփանակերտին համոզի պահպանել համաձայնությունը: Գուլիեւի խոսքը ծանրակշիռ է: Նրան հատկապես անվանում են Բաքվի «նավթային թագավոր» ոչ միայն նրա անցյալի պաշտոնով (նա աշխատել է նավթի արդյունաբերությունում): Համաձայն ադրբեջանական աղբյուրների, Գուլիեւը հսկում է Բաքվի լոնդոնյան նավթային հաշիվները, որոնցով կատարվում են առաջնահերթության գնումները: Թվում է, թե Ալիեւից անկախ նրա սկսած խաղը չէր հասկացվել (կամ ընդունվել) հայերի կողմից: Բացի դրանից, ձախողելով համաձայնությունը, ԼՂՀ ուժերը ցուցադրեցին, որ բոլոր չեն տա, որպեսզի կարգավորման ինչ-ինչ հարցեր վճռվեն առանց իրենց: Այդ մասին անհերքելիաբար

...ի կարող չառաջացնել Ռուսաստանի [illegible] խանդը: Գլխավորապես

այն պատճառով, որ արհամարհվեցին ռուսաստանյան խաղաղարար մտադրությունների երկու գլխավոր դրույթները՝ հայերի եւ ադրբեջանցիների միջեւ ռուսաստանյան զորքերի տեղադրումը, ինչպես նաեւ ադրբեջանական-իրանական սահմանի ներկայությունը (որը բխում էր ԱՊՀ-ի շրջանակներում Բաքվում ստորագրված համաձայնություններից): Առաջարկությունների իրականացման ճանապարհին արգելքը Հեյդար Ալիեւն է, եւ նրա կացությունն այժմ այնքան էլ ամուր չի, որպեսզի կարողանա այսուհետեւ եւս արհամարհել Ռուսաստանի ճնշումը:

Քանի դեռ Ղարաբաղում մարտեր են գնում, Մոսկվայում տեղի են ունենում ոչ պակաս հետաքրքրական իրադարձություններ: Ինչպես «Կոմերսանտին» հայտնի դարձավ, այստեղծման մասին: Ընդդիմադիրները գտնում են, որ Ադրբեջանի կացությունը մոտ է կործանման: Նրանց տվյալներով, Բաքվի վարչակազմը չի հսկում հանրապետության տարածքի 60 տոկոսը: Իսկ Ալիեւի գլխավոր ընդդիմախոս Սուրաթ Հուսեյնովը որոշել է ձեռքերը լվանալ այս ամենից եւ հրաժարական տալ: Ընդդիմադիրները մտադիր են առաջարկել ճգնաժամից դուրս գալու իրենց առաջարկությունները Ռուսաստանի հետ մերձեցման ճանապարհով, նաեւ ղարաբաղյան ճգնաժամի կարգավորման տարբերակները համակովկասյան խաղաղ կարգավորման շրջանակներում:

Ադրբեջանական դիվանագիտական աղբյուրների տվյալներով, երեկ Մոսկվայում էին գտնվում գաղտնի առաքելությամբ Ադրբեջանի արտաքին գործերի եւ պաշտպանության նախարարներ Հասանովը եւ Մամեդովը: Կարելի է ենթադրել, որ նրանք զբաղվում են իրենց քաղաքական ապագայի վերաբերյալ սակարկությամբ Ալիեւի հեռացման դեպքում: Իսկ որպես հեղաշրջման ազդանշան կարող է դառնալ Գյանջայի անկումը: Այնպես որ Ալիեւի ճակատագիրը ԼՂՀ ուժերի ձեռքում է, կամ Մոսկվայի:

Գ. ԲՈՎՏ
Ս. ՏԱՐԱՍՈՎ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ադրբեջանը մտահոգված Հայաստանի ատոմակայանի գործարկումից

ԲԱՔՈՒ, 26 ՄԱՐՏ, ԹՈՒՐԱՆ-ԻՆԱՐՔ: Ադրբեջանի հասարակայնությունը խորապես մտահոգված է Հայաստանի ատոմակայանի առաջիկա գործարկման առնչությամբ, ասվում է Ադրբեջանի նախագահի մամլո ծառայության հայտարարության մեջ:

«Ադրբեջանի դեմ նորագույն զինատեսակների օգտագործմամբ եռանդուն ռազմական գործողություններ մղող երկրում ատոմակայանի գործարկումն իրական սպառնալիք է ներկայացնում տվյալ շրջանի երկրների անվտանգության համար: Նկատի ունենալով Հայաստանի շրջանային քաղաքականության ռազմամոլական ուղղվածությունը, միջազգային իրավունքի նորմերի նկատմամբ նրա քամահրական վերաբերմունքը, բոլոր հիմքերը կան ենթադրելու, որ Հայաստանը միջուկային հումքն ու նյութերը կօգտագործի ոչ միայն խաղաղ, այլեւ ռազմական նպատակներով: Լուրջ վտանգ է ներկայացնում ատոմակայանի գործարկման նաեւ բնապահպանական կողմը», նշվում է փաստաթղթում:

Այս կապակցությամբ Ադրբեջանի կառավարությունը Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալությունը կոչ է անում ճնշում առնել նախքան բնապահպանական, ռազմական ու քաղաքական հնարավոր հետեւանքների լիակատար ուսումնասիրությունը, Հայաստանի ատոմակայանի գործարկումն անթույլատրելի համարելու հարցը, ինչպես նաեւ ապահովել Հայաստանի կողմից այն պարտավորությունների համակողմանի կատարումը, որոնք բխում են միջուկային զենքի չտարածելու պայմանագրից, ասվում է հանրապետության նախագահի մամլո ծառայության հայտարարության մեջ:

Ապրիլի 5-ին Քիշնեւում սկսվող ռուս-մոլդովական բանակցությունների 8-րդ փուլում մոլդովական կողմի դիրքորոշումը չի փոփոխվի. 14-րդ բանակը պետք է դուրս բերվի այս տարվա ընթացքում: Այդ մասին հայտարարեց Մոլդովայի արտգործնախարարի պաշտոնակատար Իոն Բոտնարուն: Ընդսմին նա նշեց, որ բանակի դուրսբերումը կարող էր «արագացնել Մոլդովայի եւ Պրիդնեստրովիեի հակամարտության կարգավորումը»:

Ժիրինովսկի. «ԱՄՆ-ը ուզում է ոչնչացնել Ռուսաստանը»

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի լիբերալ դեմոկրատական կուսակցության ղեկավար Վլադիմիր Ժիրինովսկին հայտարարեց, որ ԱՄՆ-ը եւ Բիլ Քլինթոնը որոշել են ոչնչացնել Ռուսաստանը: Այդ հարցազրույցը հաղորդվեց ամերիկյան հեռուստաընկերության կողմից: Ժիրինովսկին ասաց, որ ԱՄՆ-ը ավելորդ շտապողականություն է հանդես բերել՝ իր դեսպաններին գործուղելով նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններ: «Դա մեր մեղքն է», նշեց Ժիրինովսկին: Նա ասաց, որ ինքը ծայրահեղական կամ ազգայնական չէ, միաժամանակ նշելով, որ նախկին ԽՍՀՄ-ը, ինչպես նաեւ Աֆղանստանը, Թուրքիան, Իրանը եւ մի շարք այլ երկրներ, պետք է դառնան ռուսական նոր կայսրության մասերը: Ռուսաստանի խնդիրները կարող էր լուծել կես տարով բռնապետության հաստատումը: Նա ասաց, որ եթե ինքը նախագահ ընտրվի, ապա կհրաժարվի ամեն տեսակ արտասահմանյան օգնությունից, արմատապես կավելացնի զենքի արտադրությունն ու վաճառքի ծավալը եւ կվերացնի հանցագործությունները: Նրա խոսքերով, ԱՄՆ-ը յարաչար սխալվում է, աջակցելով բարեփոխականներին, որոնց գործողություններն արդեն այդ էլ բարդացնում են բազմաթիվ ռուսաստանցիների կյանքը:

A & R
TRAVEL Co LTD
ՏՈՒՐԻՍՏԱԿԱՆ ՖԻՐՄԱՆ
կազմակերպում է
5-օրյա ուղեւորություններ
A & R TRAVEL
ԵՐԵՎԱՆ-ԴՈՒԲԱՅ-ԵՐԵՎԱՆ
■ Յուրաքանչյուր 11-րդ թռիչքը՝ անվճար:
■ 1 տոննայից ավելի քաշ դասվիրողը սպասարկվում է ուղեբեռի համար սահմանված գնի 6,5 %, 5 տոննա եւ ավելի քաշ դասվիրելու դեպքում 10 % զեղչով:
■ Ինքնաթիռը, մինչեւ վերադարձը, մնալու է Էմիրություններում:
■ 10 հոգանոց խումբ հավաքողը ուղեւորությանը մասնակցում է անվճար:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 58.92.83
Մեր հասցեն՝ Գեւորգ Քոչարի 21:
A STYLE

Եթե ցանկանում եք կարճ ժամանակում տիրապետել ֆրանսերեն լեզվին, դիմեք «Ֆրանս-Ֆորմասիոն» Ֆրանսիական կազմակերպությունը:
Հասցեն՝ Խանջյան 13 ա:
Հեռ: 56.64.84
FRANCE FORMATION
A STYLE

ՁԵՐ ՎՍՏԱՀՈՒԹՅԱՆ ԲԱՆԿԸ
INKO
«ԻՆԿՈ» ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԻ ՏԱՐԱԴՐԱՄՈՎ
ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ
✘ Տարադրամով հաշիվների բացում եւ գործառնությունների կատարում
✘ Դրամական միջոցների փոխադրում 1-2 օրվա ընթացքում աշխարհի ցանկացած երկիր (SWIFT)-ի միջոցով
✘ Գործառնություններ վճարման պահանջագրերով
✘ Գործառնություններ երաշխավորագրերով
✘ Կանխիկ տարադրամի տրամադրում հաճախորդին, ոչ կանխիկ մուտքերի դեպքում
✘ Գործուղման ծախսերի հատկացում հաճախորդներին ՌԴ ռուբլիներով Երեւանում եւ Մոսկվայում
✘ Հաճախորդների սպասարկում տարադրամով (ՌԴ ռուբլիներով եւ ուկրաինական կարբովանեցներով) Ուկրաինայում եւ Ռուսաստանում
✘ Տարադրամի առ եւ վաճառք Երեւանի միջբանկային բորսայում
✘ Տարադրամի փոխանակում բանկի կողմից բացված փոխանակման կետերում:
ք. Երեւան, 375010,
Վռամշապուհ արքայի փողոց, 2/8,
հեռախոս 56-59-74, 56-37-25, ֆաքս 56-37-25
A STYLE

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

հայաստան

Շարունակելով հանրապետության քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական իրավիճակին առնչվող հարցերի քննարկումները ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը ս. թ. մարտի 26-ին կազմակերպել էր հերթական խորհրդակցությունը Հայաստանի քաղաքական և տնտեսական մեր իրադրությամբ մտահոգ ուժերի մասնակցությամբ: Խորհրդակցությանը ներկա գտնվեց նաև ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը: Այս շաբաթօրյա քննարկումների նյութը սեփականաշնորհման և ապապետականացման գործընթացն էր, ներառյալ սեփականաշնորհումը և տնտեսական բարեփոխումները, հողի սեփականաշնորհումը և նրա արդյունքները, սեփականաշնորհումը և ֆինանսական համակարգի կայունացման խնդիրները, սեփականաշնորհման գործընթացի օրենսդրական ապահովումը: Վերջին ենթահարցի շրջանակներում նախատեսված էր անդրադառնալ բաժնետիրական ընկերությունների, անհատական և ընտանեկան ձեռնարկությունների մասին օրենքներին, ինչպես նաև 20 տոկոս անհատույց սեփականաշնորհմանը:

Խոսելով հավաքի նպատակի մասին ՀՌԱԿ վարչության անդամ, կուսակցության տնտեսական քաղաքականության պատասխանատու Սամվել (Մելս) Սահակյանն առանձնացրեց սեփականաշնորհման գործընթացի նկատմամբ վերաբերմունքի բազմազան անհամաձայնությունը, որը բխած է գործընթացի տեղեկատվական սակավությամբ: Ժողովրդավարության զարգացումը, պետության ամրապնդումը հնարավոր են դառնում, երբ անձը դառնում է անկախ, այսինքն՝ սեփականատեր: Մեր նպատակը, ասաց Մ. Սահակյանը, սեփականատիրոջ նկատմամբ բարոյահոգեբանական դրական մթնոլորտ ձևավորելն է, այս գործընթացի զարգացման համար մենք դաշինքի ենք հրավիրում բոլոր շահագրգիռ կողմերին: Շահագրգի՞ռ էին արդյոք այս հարցում հավաքի բոլոր մասնակիցները, չենք կարող ասել, քանզի ոչ բոլորը հասցրեցին (կամ ցանկացան) հայտնել իրենց կարծիքը, իսկ արտահայտված կարծիքները հարցերի այնքան լայն շրջանակ էին ընդգրկում իրենց մեջ, անտարակույս, կառավարության աշխատանքին տրված բացասական գնահատական էլ կար, սեփականաշնորհման արագացման կամ դանդաղեցման խնդիր էլ, սեփականաշնորհում, ապապետականացում և մասնավորեցում հասկացությունների մեկնաբանման փորձ և այլն), որոնց մեջ քիչ էր մնում անէանար գլխավորը: Սակայն, կարծես թե արտահայտված կարծիքները միասնական էին այն կապակցությամբ, որ սեփականաշնորհումն ու ապապետականացումը ինքնըստինքյան շարժում չեն կարող ունենալ: Այլ հարց է, որ չունենք ազգային գաղափարախոսություն տնտեսական բարեփոխումների վերաբերյալ, չունենք համապատասխան օրենքներ (օր. ինվեստիցիաների պաշտպանության մասին), անտեսվում է պրոֆեսիոնալիզմն ու գործիմացությունը, բանիմացությանն այսօր փոխարինում է հեղափոխական ռոմանտիզմը (Հայաստանի ագրարային կուսակցություն), իսկ իշխանությունը բռնադատված է, Հայաստանում շուկայական բերանքայի մի վայրենի տարբերակ է կիրառվել, որի համար կառավարությունը պետք է պատասխանատվություն կրի (Սահմանադրական իրավունք միություն), որ երկու տարով ավել է, ինչ ընդունվել է սեփականաշնորհման մասին օրենքը, կա համապատասխան հանձնաժողով, սակայն գործը չի տարվում պատշաճ մակարդակով և ոչ ոքի համար գաղտնիք չէ, որ պրոցեսները բևեռված են թե քաղաքական և թե տնտեսական իմաստով (ԱԻՄ):

Ելույթ ունեցողները նշեցին նաև, որ բնավ չկա համապատասխան համագործակցություն Գերագույն խորհրդի և կառավարության միջև, որը բացասական է անդրադառնում ինչպես սեփականաշնորհման ընթացքի վրա մասնավորապես, այնպես էլ տնտեսության վրա ընդհանրապես: Այդուհանդերձ հողի սեփականաշնորհման ժամանակ թույլ տրված բացթողումներից հետևություններ անելը կարող է օգնել ճիշտ կողմնորոշվելու արդյունաբերության և էներգետիկայի բնագավառներում սեփականաշնորհում իրականացնելիս (ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Սամվել Տոնոյան): Ինչ վերաբերում է հողի սեփականաշնորհմանը, ապա դա մասնավորեցում չէր, այլ բռնի բաժանում, քանզի մասնավորեցումը հողը պետք է մտցներ տնտեսական շրջանառության մեջ (Գագիկ Գալստյան, ՀՌԱԿ): Այո, գաղտնի չպահպանվեց անհրաժեշտ վերահսկողությունը այդ գործընթացի վրա, եղան չարաշահումներ, սակայն արժեքը չեն կարող ուտել իրենց ճիշտ կամ սխալ (Արա Հարությունյան, ՀՀ սեփականաշնորհման պետական հանձնաժողովի անդամ): Իսկ շտապելով սեփականաշնորհում չի արվում, առանց ինվեստիցիոն քաղաքականության, որը որ մենք չունենք, սեփականաշնորհում չի կարող լինել, պետք է նախ և առաջ ստրատեգիական հարցեր լուծել (Լեոնիդ Հակոբյան, ՀՀ կոմունիստական կուսակցություն):

Իհարկե, ելույթ ունեցողների մեջ միայն կուսակցությունների ու միությունների ներկայացուցիչներ չէին: Տնտեսագիտության դոկտոր Աշոտ Թավադյանը մասնակցեց, որ ներկա ֆինանսական անկայուն դրությունում ձեռնարկությունների մասնավորեցումը կարող է լուրջ կառուցվածքային փոփոխությունների բերել, այդ իսկ պատճառով նպատակահարմար է, որ գործընթացը կատարվի ոչ միայն աղմկահարույց մեթոդներով:

Խնդրո առարկայի վերաբերյալ իրենց կարծիքն ու առաջարկությունը հայտնեցին ՀՀ փաստաբանների միության նախագահության անդամ Մանուկ Գասպարյանը և նախագահ Մակիչ Դեմիրճյանը: Ըստ առաջինի, եթե մի երկու տարի էլ ձգձգվի սեփականաշնորհման գործընթացը, ապա ոչ մի գործիք, սարքավորում չի մնա, բոլորն իրենց օգտագործման ժամկետը սպառելու անվան տակ դուրս կգրվեն և վաճառքի կհանվեն: Ըստ ՀՎՄ-ի նախագահի, այսօրվա առաջնահերթ խնդիրներից մեկը բաժնետիրոջ հոգեբանության ձևավորումն է:

Այնուհետև տնտեսագիտական պրոբլեմների ինստիտուտի աշխատակից Նելսոն Շահնազարյանը ներկաներին ծանոթացրեց սեփականաշնորհմանը վերաբերող սոցիոլոգիական հարցման արդյունքներին: Ըստ դրանց, հարցվածների միայն 50 տոկոսը գիտի, թե ի՞նչ պետք է անի իր սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների հետ: Սեփականատերերի 67 տոկոսը պատրաստ է մեծ գումարներ ներդնել առևտրի, բանկային, ֆինանսական համակարգի, գյուղատնտեսության և գյուղատնտեսական արտադրանքի վերամշակման ճյուղերի մեջ, արդյունաբերությունը ուշադրությունից դուրս է մնում, այստեղից բխող բոլոր հետևանքներով:

Ուշագրավ արդյունքներ են ստացվել փորձագետների շրջանում անցկացված հարցումներից: Դրանց 49 տոկոսը դրական է գնահատել գյուղատնտեսությունում սեփականաշնորհումը, 33 տոկոսը՝ բացասական: Ինչ վերաբերում է սեփականաշնորհման տեմպերի գնահատմանը, ապա կամաց-կամաց շեղում է դիտվում դեպի դրանց նվազում:

Ավաղ, հավաքի լոկ երկրորդ մասին ներկա գտնվեց ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը: Այդուհանդերձ, համառոտ ծանոթանալով մինչ այդ արտահայտված կարծիքների ու առաջարկությունների բովանդակությանը, նա իր խոսքի մեջ կանգ առավ մի քանի հանգուցային հարցերի վրա: Կառավարության հասցեին ուղղված մեղադրանքները նա որակեց անլուրջ, չհիմնավորված և նպատակ հետապնդող կտրել աշխատանքից: Այդ քննադատությունները շարունակվելու են, «էժանագին շանտաժը» լինելու է, քանի որ արվածին միշտ ավելանալու է չարվածը, ասաց նա: Ուղղակի պետք է գլուխը կախ շարունակել գործը, լավ իմանալով, որ պատմական գործընթաց է տեղի ունենում, որը պետք է տանել մինչև վերջ:

Դառնալով բուն սեփականաշնորհման խնդրին, վարչապետն ընդգծեց, որ գործընթացը բոլոր դեպքերում պետք է լինի վերահսկելի: Իսկ ի տարբերություն հողի սեփականաշնորհման, արդյունաբերությունում տարվող գործընթացը կարող է հանգեցնել «դեպրիվատիզացիայի» ալիքի:

Երկու կարծիք չի կարող լինել, որ գործընթացը պետք է լինի կառավարելի:

Խոսելով սեփականաշնորհման տնտեսական դաշտի մասին, վարչապետը մատնանշեց երեք օրենքի անհրաժեշտությունը՝ գրավի մասին, սնանկության և քաղաքացիության մասին օրենքները, պրոբլեմներից՝ ռեսուրսների բաշխման մեխանիզմի բացակայությունը:

Ըստ վարչապետի, «եթե տենդերը շահած գերմանական ֆիրման մեզ չխաբի», սեփականաշնորհման բոլոր տեսակի սերտիֆիկատները Հայաստան կբերվեն 2-3 շաբաթից: Անձնականորեն, ընդգծեց վարչապետը, այն է, որ սեփականաշնորհման մեր տարբերակները ավելի լավն են, քան Ռուսաստանինը: Այն, անտարակույս, ճանաչված է բոլոր քաղաքական կուսակցությունների կողմից, բացառությամբ իշխողի: Սակայն բաժանումը վերջանալուց հետո, երբ կստեղծվի սեփականատերը, կհաստատվի քաղաքական համաձայնություն, և յուրաքանչյուր ձեռնարկատեր արդեն պետքի դիմաց ոչ թե կոչեր, այլ օրենքներ, գործունեության պայմաններ: Վարչապետի խոսքերից դատելով, սեփականաշնորհումից հետո ազգային հարստության համարվող ձեռնարկությունները դեռևս օգնություն կստանան պետության կողմից, սակայն հիմնականում մնացածների դեպքում պետք է լինեն «լողալ» ինքնուրույն:

Ակնհայտ է, որ սեփականաշնորհման հետևանքով վնասաբեր ձեռնարկությունները կփակվեն, փոխարենը կբարգավաճեն արդյունավետություն ապահովողները: Նորմալ պետք է ընդունել այն իրողությունը, երբ մի գործարան գնի մի ուրիշը:

Իսկ ամենավտանգավորը (զգուշացնում է վարչապետը) լինելու է այսպես կոչված «վիետնամական սինդրոմը», երբ տագնապախուճապից ու սահմաններից վերադառնան զինվորները և պահանջեն իրենցը:

Ով գույքի տեր է դառնալ, պետք է հասկանա, որ պետք է վճարի:

Պրոբլեմների շարքում վարչապետը նշեց նաև տեղաբնակների և սփյուռքահայերի միջև հնարավոր բախումները, ընդգծում ունենալով այն հարցի վրա, որ բազմաթիվ կառույցներ պետք է լինեն Հայաստանում սփյուռքահայերի շահերը պաշտպանելու համար:

Եզրափակելով իր խոսքը, Հրանտ Բագրատյանը ընդգծեց, որ ինքը լավատեսորեն է տրամադրված, որ «ահավոր պրոբլեմներ չի տեսնում սեփականաշնորհման հարցում», և տարածաշրջանում զարգացման ամենամեծ պոտենցիալ ունեցող երկիրն իր տնտեսական մոդելով կարող է ամենալավ պայմանները ստեղծել իր ներսում, սակայն հարուստների ու դրանց նկատմամբ աղքատների առկայության դեպքում:

Խորհրդակցության վերջում ամփոփիչ խոսքով հանդես եկավ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Հրանտ Բագրատյան. «Ահավոր պրոբլեմներ չեմ տեսնում սեփականաշնորհման հարցում»

ՄԱՐԳԱՐ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու պայմանները

Օրերս Թուրքիայի նախագահը մոսկովյան «Նեզավիսիմայա գազետայի» թղթակցին տվեց մի հարցազրույց, որում, այլ հարցերից բացի, անդրադարձավ Թուրքիայի և Հայաստանի միջև դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման խնդրին:

— Ղարաբաղյան կոնֆլիկտի հենց սկզբից Թուրքիան ակտիվ ջանքեր էր ձեռնարկում նրա լուծման համար: Ձեզ արդյո՞ք չի թվում, որ Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը, Երևանում դեսպանության առկայությունը կհեշտացնեին այդ ջանքերը:

— Թուրքիան պատրաստ է Հայաստանի հետ սահմանել դիվանագիտական հարաբերություններ, երբ Հայաստանն իր զորքերը դուրս բերի Ադրբեջանի տարածքից և կատարի միջազգային իրավունքի նորմերը, դադարեցնելով Ադրբեջանի դեմ ագրեսիան: Թուրքիան առաջին երկիրն էր, որ ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը և այդ երկրին հրավիրեց մասնակցելու Սև ծովի երկրների տնտեսական համագործակցության կազմակերպության ստեղծմանը որպես հիմնադիր անդամ: Մենք բազմիցս ասել ենք նրանց, որ թշնամի չենք: Բանակցություններ ենք վարել պարոն Տեր-Պետրոսյանի և Հայաստանի մյուս ղեկավարների հետ, առաջարկել ձեռնարկել գործնական քայլեր: Հայաստանի նկատմամբ մեր քաղաքականությունը հիմնված չէ թշնամության վրա, մենք չենք պատրաստվում Հայաստանի նկատմամբ ինչ-որ թշնամական գործողություններ կատարել: Սակայն երբ իրենք ցանկանում են գոյատևել այդ շրջանում որպես անկախ պետություն, ապա նրանք պետք է լավ հարաբերություններ ունենան Թուրքիայի հետ: Նույն այն ժամանակ նրանք կարող են մուտք ունենալ դեպի թուրքական նավահանգիստները, մայրուղիները, Թուրքիայում օգտագործել արտադրության միջոցները:

Հայկական ներկայացուցիչները եկել էին ինձ մոտ, ասում էին, որ օգնության կարիք ունեն, որ իրենց բնակչությունը քաղցած է մնացել: Նրանք ցորեն էին խնդրում, ես նրանց առաջարկներ խոստացա, նրանք խնդրեցին էլեկտրական հոսանք, և ես նրանց խոստացա հոսանքի մատակարարում: Սակայն հայերը շարունակում են սպանել մարդկանց: Նրանք շարունակում են գրավել Ադրբեջանի տարածքը:

Մենք եվրոպական երկրների ղեկավարներին հայտարարեցինք, որ եթե արևմտյան երկրները հանդուրժեն և բացեիբաց սատարեն Հայաստանին, իսկ մուսուլմանական երկրները Ադրբեջանին օգնության գան, Կովկասում կսկսվի մուսուլմանա-քրիստոնեական պատերազմ: Մենք Ադրբեջանի բարեկամն ենք, և երբ նրանք մեզ դիմեցին. «Խնդրում ենք, օգնեցեք: Մեզ անհրաժեշտ է ձեր օգնությունը, այդ թվում նաև ռազմական», մենք պատասխանեցինք. «Մենք այդ կարող ենք անել, սակայն հետո օգնության համար մեզ կդիմեն այլ մուսուլմաններ»: Մենք ցանկանում ենք կոնֆլիկտի կարգավորումը պետությունների գոյություն ունեցող սահմանների շրջանակներում: Երբ ես Մոսկվայում էի, զրուցեցի պարոն Ելցինի հետ: Մենք հանդես եկանք համատեղ հայտարարությամբ, որ կնպաստենք այդ հակամարտության կարգավորմանը: Սակայն Հայաստանում ղեկավարության պայմանը գործին չի օգնի մեր հասարակական կարծիքի տեսակետից:

— Ինչպիսի՞ն է ձեր վերաբերմունքը արևմտյան երկրների քննադատության նկատմամբ, մարդու իրավունքների խախտման համար Թուրքիայի հարավարևելյան շրջաններում:

— Մարդու իրավունքները եվրոպական և համաշխարհային նոր կարգ ու կանոնի անկյունաքարն են: Մենք ընդունում ենք այն դիրքորոշումը, որի համաձայն դա այլևս ուրիշ պետության ներքին գործը չէ, այլ համաշխարհային համակեցության ընդհանուր հոգսն է:

Վերջին տարիներին ձեռնարկվել են մի շարք կարևոր նախաձեռնություններ մարդու իրավունքների բնագավառում: Դրանց մեջ էական բարելավում մտցրեց քրեական օրենսգիրքը, որը բանտարկյալներին թույլատրում է իրենց փաստաբանների ներկայությունը յուրաքանչյուր հարցաքննման ժամանակ: Այդ նույն օրենքը նախատեսում է բանտում պահելու ժամկետի զգալի կրճատումը: Մի ուրիշ կարևոր իրադարձություն էր վերջերս արտակարգ գործերով բոլոր տրիբունալների գործերի փոխանցումը քաղաքացիական դատարաններին: Ավելին, դատարաններն ակտիվորեն զբաղվում են այն պաշտոնյաների գործերով, որոնք խախտում են մարդու իրավունքները:

Թուրքիայում մարդու իրավունքների դրությունն անհրաժեշտ է գնահատել ահաբեկչության հետ փոխկապվածության մեջ, որին բախվեց մեր երկիրը: Ահաբեկչությունը մարդու իրավունքների թշնամին է: Ահաբեկչությունը ոչ միայն մարդու իրավունքների խախտման բնագավառում ամենալուրջ և խոշոր ձևն է, այն նաև արգելակ է մարդու իրավունքների բնագավառում առաջընթացի համար: Այսպիսով, նախաձեռնելով բոլոր միջոցները ահաբեկչության դեմ պայքարելու համար մարդու իրավունքների պաշտպանման շրջանակներում, Թուրքիան լի է վճռականությամբ արմատախիլ անել այդ չարիքը, որպեսզի պաշտպանի իր քաղաքացիների իրավունքները:

«Նեզավիսիմայա գազետա», 11 մարտ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ-ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ո՞ւմ է օգնում Ամերիկան

Ամերիկյան «Ուոլ սթրիթ Ջորնըլ» թերթը գրում է. «Ռուսաստանին ԱՄՆ-ի տնտեսական օգնության 50-ից 90 տոկոսը հասցեատիրոջը չի հասնում, նստելով ամերիկյան խորհրդատվական ֆիրմաների բանկային հաշիվներում»:

Հետախուզական կենտրոնական վարչության աշխատակից Օլդրիջ Էյմսի մերկացումից հետո, որն աշխատում էր ռուսաստանյան հետախուզության համար, ԱՄՆ-ի Կոնգրեսում հնչում են կոչեր. «Հարկավոր չէ օգնել Ռուսաստանին»: Այս կոչերը սփռում են դողդողալ ամերիկյան խորհրդատվական բիզնեսում բոլոր նրանց, ովքեր ռուսներին օգնում են սոցիալիզմից կապիտալիզմ անցնելիս: Ինչու՞: Բանն այն է, որ ԱՄՆ-ի տնտեսական օգնությունը Ռուսաստանին եւ ԱՊՀ այլ երկրներին դարձել է կերակրատաշտ հատկապես նրանց համար, ովքեր պատրաստակամությամբ [illegible] վրա են վերցրել միջնորդի դերը բոլոր օգնություն տվողների եւ ստացողների միջեւ:

Ռուսաստանյան խնդիրների բնագավառի հայտնի փորձագետ, Հարվարդի պրոֆեսոր Մարշալ Հոլդմանը, ելույթ ունենալով Սենատի դրամատնային կոմիտեում, ասում էր. «Ամերիկյան օգնությունից Ռուսաստանին կհասնի ամենաանվազագույնը, իսկ գուցե եւ ոչինչ: Այն ընկնում է խորհրդատուների, մայրուղային լոբբիստների, պաշտոնյաների ձեռքը»: Խոսքը գնում է բուն օգնության գաղափարի ծաղրանքի մասին: Գործնականում դա պատկերվում է այսպես. `Միջազգային զարգացման կառավարական գործակալությունը փող է ստանում Ռուսաստանում սեփականաշնորհման ընթացքի օգնության համար: Գործակալությունը հայտար[illegible] իր վերցրած բաժին, նա 7 միլիոնանոց գործարք է կնքում գովազդային «Սոյեր-Միլեր գրուպ» ֆիրմայի հետ, որոշակի [illegible] սեփականացման գաղափարները: Ֆիրման հորինում է գովազդային մի հոլովակ, որի տխմարությունը աչքի է ընկնում: Սակայն այդ հոլովակը ռուսաստանյան հեռուստատեսությամբ անցկացնելու համար «Սոյեր-Միլեր» ֆիրման Մոսկվա է ուղարկում խորհրդատու Մարկ Բրաունին: Մոսկվայի կենտրոնում գրասենյակի համար նա վճարում է, օրական ստանում է 320 դոլար, իր բոլոր լրացուցիչ վճարումներով փաստորեն 800 դոլար: Սակայն դժգոհ է, պահանջում է, որ իրեն վճարեն 1150 դոլար օրական:

Դրանք հատկապես այն փողերն են, որոնք, ինչպես համոզված է շատ[illegible] ամերիկացին, ստանում են ռուսները: Իսկ ռուսները գլուխ են կոտրում, թե ինչպե՞ս օգնության համար ԱՄՆ-ի հատկացումների պաշտոնական թվերը համակերպեն ստացված դոլարների հետ:

Նշված ֆիրմայի գործարքի գումարը գանձանային է թվում 98 միլիոն դոլարի ֆոնի վրա, որը ստացել է «Փիթ Մարվիկ» խորհրդատվական ֆիրման: Այդ փողերը Ռուսաստան գրեթե չեն ընկնում, նրանք ծախսվում են Ամերիկայից Ռուսաստան եւ հետադարձ թռիչքների խորհրդատուների վճարման համար: «Ռուսաստանյան օգնության» ամերիկյան այլ ստացողներն են. «Սիթիզենս նեթուորք ֆոր ֆորին աֆերս»՝ 23 միլիոն, «Հեգլար Բեյլին»՝ 20 միլիոն, «Ռաշն Էյցենսին»՝ 90 միլիոն դոլար յուրաքանչյուր տարի:

«Բերսթեն-Մարսթելլեր» ընկերու-

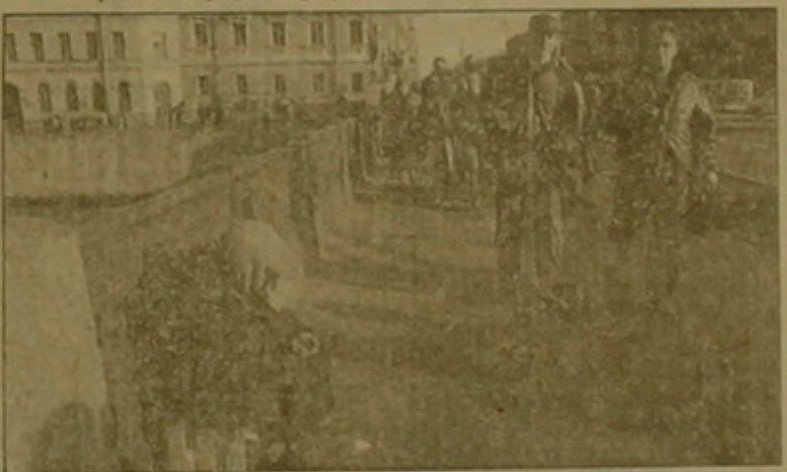

թյունն առավ 15 միլիոն դոլար Նիժնի Նովգորոդի շրջանում ամերիկյան փորձագետների գործունեության ֆինանսավորման համար, որտեղ նրանք, ինչպես գրում են, «կլխոզնիկներին կմարզեն սեփականաշնորհման առավելությունները»: «Գրին Ջայնթ» ընկերությանը միջազգային զարգացման գործակալության կողմից հատկացվել է 3 միլիոն դոլար: Ի՞նչի համար: «Ռուսաստանյան կոոպերատիվներին սննդի աճեցումն ուսուցանելու համար»:

Նույնիսկ ռուսաստանյան միջուկային հրթիռների ապամոնտաժման եւ գիտնականներին աջակցելու համար հատկացված մեկ միլիարդ 200 միլիոն դոլարին նույն բախտը վիճակվեց: Այդ գումարի մեծ մասը՝ 754 միլիոն դոլարը, Կոնգրեսի որոշմամբ վճարվում է այդ նախագծին մասնակցող ամերիկացիներին: Եվս մի մանրամասնություն. հրթիռային բունկեր վառելանյութի փոխադրման երկաթուղային ցիստեռնների պատրաստության համար հատկացված է 60 միլիոն դոլար: ԱՄՆ-ում գիտեն, որ այդ ցիստեռնների թողարկումը Ռուսաստանում զգալիորեն ավելի էժան կլինի, սակայն ենթադրվում է մի այլ տարբերակ՝ ռուսաստանյան ցիստեռնների ճիշտ պատճենները արտադրել Ամերիկայում:

Բուն խնդիրը, թե ինչպիսին պիտի լինի փորձագետի, խորհրդատուի դերն ամերիկյան օգնությունը ստացողին հասցնելու գործում, նոր չէ: Այժմ միջազգային զարգացման գործակալության շենքը մտնում են խորհրդատուի պաշտոնի 1200 հավակնորդներ: Դա վերջին տասնամյակների ռեկորդն է: Սակայն նման հորդաները ծառայությունների առաջարկով էին նաեւ այն ժամանակ, երբ սկսվեց «Մարշալի պլանի» իրագործումը: Այն ժամանակ խորհրդատուներին մերժեցին: Ավելի էժան եւ արդյունավետ եղավ ԱՄՆ հրավիրել 26 հազար նվիրատուների ամերիկյան փորձը ուսումնասիրելու համար:

Ինչպես տեսնում ենք, նվիրողային մեղք եկան: Ռուսաստանի օգնելու վերաբերյալ յուրաքանչյուր ծրագրի հաստատումը Կոնգրեսում նախ եւ առաջ կախված է նրանցից, թե այդ ծրագիրը որքան է շահավետ ամերիկյան բիզնեսին: Թվում է, թե մեր առջեւն է հայրենասիրության հետ խառնված առեւտրական իմաստությունը: Սակայն Ամերիկայում ոչ բոլորին է ձեռք տալիս նման իմաստությունը: Երբ մի երկիր, որն օգնություն է տրամադրում, իրեն թողնում է օգնության կեսը կամ ավելին, դա նշանակում է, որ այդ օգնության բաշխման այժմյան համակարգն անարդյունավետ է: Ուրեմն, գործարար աշխարհի մի ինչ-որ մասը՝ տվյալ դեպքում խորհրդակցական ֆիրմաների մեծամասնությունը, հարստանում է ուրիշի հաշվին: Նախ եւ առաջ, ամերիկյան հարկատուների հաշվին, նրանք առանց դրան էլ նվազագույն խանդավառությամբ են վերաբերվում օտարերկրյա պետություններին, այդ թվում նաեւ Ռուսաստանին: Այնուամենայնիվ, ավելի սուր կլինի, ինչպես կանխագուշակում են, արձագանքն այն բանի նկատմամբ, որ այդ փողերը հետզհետե կսահեն Ռուսաստանում սննդի արտադրության խորհրդատուները: Մարշալ Հոլդմանը կանխատեսում է. «Մեծ սկանդալ կբացվի: Հարկատուներն այդպիսի բանը չեն ների»:

«Լիտերատուրնայա գազետա», 9 մարտ

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Թուրքիայում հասունանում է ընդհանուր ճգնաժամ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 25 ՄԱՐՏ. ՍՆԱՐՔ: Արժեզրկումը, իսլամական արմատականությունը, քուրդ ապստամբների դեմ մղվող պատերազմը Թուրքիան մոտեցրել են ընդհանուր ճգնաժամի, մարտի 23-ին նշում է «Վաշինգտոն փոստ» թերթը: Արեւմտյան աղբյուրների հաղորդման համաձայն, գլխավոր շտաբի պետ գեներալ Դողան Գյուրեշը վարչապետ Թանսու Չիլլերին ուղղակի հայտարարել է, որ ճգնաժամի խորացման դեպքում բանակը պատրաստ կլինի միջամտել երկրի կառավարմանը: «Վաշինգտոն փոստը» ընդգծում է, որ Թուրքիայում վերջին զինվորական հեղաշրջումը տեղի է ունեցել 1980 թ. եւ որ բանակն իրեն համարում է Աթաթուրքի հիմնած [illegible]ության սկզբունքների գլխավոր [illegible]արանը:

«Ջումհուրիյեթ» թերթի հաղորդման համաձայն, ներկայումս կան 65 հազար մզկիթ եւ կրոնական դպրոցների 450 հազար սովորող: «Միլիոնավոր մարդիկ պատրաստ են Թուրքիան վերադարձնել խավարի մեջ», թուրքական աղբյուրներ մեջբերելով նշում է «Վաշինգտոն փոստը»: Խորանում է նաեւ տնտեսական ճգնաժամը: Հունվարին Կենտրոնական բանկի տնօրեն Բյուլենթ Գյուլթեքինը հրաժարական տվեց, բողոքելով կառավարության քաղաքականության դեմ: Տարեսկզբից թուրքական լիրան արժեզրկվել է 44 տոկոսով, բորսայական շուկան կորցրել է ավանդների կեսը, փակվել են «Մոբիլ օյլ» եւ «Շելլ» խոշոր ֆիրմաների թուրքական մասնաճյուղերը:

Թուրքիայում հակաքրդական բռնությունների նոր ալիքն ապացուցում է, որ Անկարան որոշել է բանի ուժով լուծել քրդական խնդիրը. «Նյու Յորք թայմզ» թերթում հայտարարել է ԱՄՆ-ի քրդական հետազոտությունների կենտրոնի նախագահ Սաղախ Ազիզը: Վերջերս նախագահ Դեմիրելը եւ վարչապետ Չիլլերը կրկին մերժեցին քրդական խնդրի բուն գոյությունը, այն անվանելով ահաբեկիչների դեմ պայքարելու խնդիր: Այսուհետեւ, քաղաքական կարգավորման փոխարեն պետք է սպասել ազգային փոքրամասնության դեմ պետության ձեռնարկած հալածանքներ: 1993 թ. դեկտեմբերին Թանսու Չիլլերը խոստովանեց, որ երկրի հարավ-արեւելքում բանակային գործողությունները Թուրքիայի վրա նստում են 30 միլիարդ դոլար: Մարդու իրավունքների զանգվածային խախտումները Թուրքիայի համար դժվարություններ են ստեղծում համաեվրոպական համայնքության տեսակետից, իսկ քրդերին աջակցելու պատրվակով Հայաստանին, Հունաստանին, Իրանին եւ Սիրիային ուղղված մեղադրանքները միայն վատթարացնում են Թուրքիայի հարաբերությունները բոլոր հարեւանների հետ: Քուրդ պարտիզանների գրոհները կազմալուծում են տնտեսությունը, Թուրքիայում զբոսաշրջության եւ նավթային հաղորդակցությունների զարգացումը, նշում է «Նյու Յորք թայմզը»:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՄԱԿ-ի որոշումը չի փոխվի

ՄՅՈՒՆԽԵՆ, 25 ՄԱՐՏ: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչները հայտարարել են, որ Բոսնիայում խաղաղարար ուժերի կազմում թուրքական զորաբաժին մտցնելու որոշումը չի փոխվի: Նյու Յորքում ելույթ ունենալով ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանում, պաշտոնական անձինք հայտնել են, որ իրենք ստանում էին շրջանի որոշ պետությունների բողոքներ: Նրանց առարկություններն արդեն հաշվի են առնվել: Հունաստանը, Բուլղարիան եւ բոսնիացի սերբերը կտրուկ դեմ են արտահայտվել ՄԱԿ-ի ծրագրին: Ծրագրի հակառակորդները պնդում են, թե դա կարող է հանգեցնել լարվածության սրման: Հունաստանի արտգործնախարարությունը ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին հասցեագրած նամակում նախազգուշացնում է, որ Թուրքիայի մասնակցությունը կարող է հանգեցնել տեղական հուժկու դիմակայությունների, եւ որ Թուրքիան մարդասիրականից բացի, կարող է ունենալ նաեւ այլ շարժառիթներ:

Կեղծ մուրհակ են օգտագործել Քյոլնում

ՔՅՈԼՆ, 28 ՄԱՐՏ. ՌԻԱ ՍՆԱՐՔ: Այստեղ բանկերից մեկում կեղծ մուրհակով 5,1 մլն. մարկ ստանալու փորձ կատարելիս ձերբակալվել են Ռուսաստանի երկու քաղաքացիներ: Բանկի հմուտ ծառայողներն անմիջապես հայտնաբերել են կեղծիքը եւ ոստիկանություն կանչել: Որոշ ժամանակ անց ձերբակալվել են նրանց երկու հանցակիցները՝ Լատվիայի եւ Լեհաստանի քաղաքացիներ, որոնց մոտ նույնպես հայտնաբերվել են կեղծված արժեթղթեր: Բոլոր չորս անձանց դեմ քրեական գործ է հարուցված խաբեության փորձի մեղադրանքով:

Գյուղն է վճռում ամեն ինչ

ՊԵԿԻՆ, 24 ՄԱՐՏ. ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բարեփոխումների քաղաքականության հաջող իրականացման համար հարկավոր է սոցիալական կայունություն, հատկապես երկրի ագրարային հատվածում, հայտարարեց ՉԺՀ նախագահ Ցզյան Ցզեմինը գյուղական աշխատանքին նվիրված ՉԿԿ կենտկոմի խորհրդակցությունում արտասանած ճառում: «Միայն գյուղի կայունությունը, գյուղատնտեսական ուժեղ բազան կարող են ապահովել երկրի հանգիստ իրադրությունը, բարեփոխման իրականացումը եւ տնտեսության առողջ զարգացումը», նշեց նա:

ԱՐՄԻՆԴ
ԱՐՄԻՆԴ ԿԵՆՏՐՈՆ-ը
հրավիրում է մասնակցելու
Երևան - Դելի - Երևան
վեցերորդ, *միակ*, ուղիղ ավիաչվերթին:
Սպասարկումը եվրոպական չափանիշներով:
Ֆիրմայի ծառայություններից երկրորդ անգամ օգտվողներին տրամադրվում է 5% զեղչ, երկու անգամից ավել – 10%:
Հնդկաստանում կկայանա մեկօրյա էքսկուրսիա Ագրա ք., Թաջ-Մահալի տաճարի այցելությամբ, ինչպես նաև էքսկուրսիա Դելիի տեսարժան վայրերով:
Ֆիրման իր հաշվին կկազմակերպի ճաշկերույթ Դելիում:
Կտեղավորվեն երեքաստղանի հյուրանոցում:
Ուղեբեռի անվճար տեղափոխում – 40 կգ:
Ուղեբեռների պահպանվածությունը երաշխավորում է ֆիրմայի անվտանգության ծառայությունը:
Փաստաթղթերի ձևակերպումը ամենակարճ ժամկետներում:
Ուղևորների մինչև 10%-ը՝ [illegible] վիճակախաղ[illegible], [illegible] 50% զեղչով և [illegible] 25% զեղչով:
Վիճակախաղը [illegible] կազմված կլինի [illegible]:
Երևան - Դելի - Երևան
Վերջին [illegible] ավիաչվերթը կկայանա ապրիլի 8-ին:
Մեզ սպասում ենք Ձեզ [illegible] հասցեով «[illegible]» հյուրանոց, 3 հարկ, 301-305 սենյակ:
Հեռ. 561-392, 560-579
Arina

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Թամար Հովհաննիսյան.- Երբ ես ու դու, որպես կին, սկսենք ճաշ եփել, ինձ շտապ կանչեն, ու դու գնաս, ես էլ ճաշը կխառնեմ՝ դու ինձ կհարցնե՞ս: Ես դատավոր լինելու իրավունք, ուրեմն, չունեմ: Իմ գործընկերներն ինձ չէին ների: Ես սա համարում եմ իմ ժամանակավոր ծառայությունը:

– Արդյո՞ք ձեր և Տիգրանի, Նելլիի ուժերից վեր չէ պահել այս թատրոնը:

Թ.Հ. – Դա 100 տոկոսանոց ճշմարտություն է: Բայց և 100 տոկոսանոց ճշմարտություն է, որ այս գործը որևէ մեկի ուժերից վեր է: Վեր էր և Մհեր Մկրտչյանի ուժերից: Նա այդ պայմաններում սկսեց աշխատել: Այստեղ անձի ուժերը չեն, որ զիջում են, պետությունն է ահավոր վիճակում: Այս պետության օրոք թատրոնական գործով զբաղվելը նման է գլխացավանքի տակ ընկնելուն, որից բուժվելու համար պետք է գլխատվես: Մեր թիվ մեկ խնդիրը թատրոնի արտադրություն կազմակերպելն է, արտադրության մինիմումի ստեղծումը, որն առաջ է գնում խիստ դանդաղ, քայլ-քայլի հետևից, ճահճի միջով անցնելով:

Տիգրան Ներսիսյան. – Տնտեսական խնդիրներ ունեն բոլոր մեր թատրոնները՝ սկսած էլեկտրական հոսանքի խնդրից մինչև ֆինանսական հոգսերը: Բայց պետք է սկսել, ի վերջո, արդեն ընտրվեց այն իրավական դեմքը, որը կարող է արտադրական կողմն ապահովող գործարքներ կնքել:

Թ.Հ. – Թատրոնական բիզնեսի մեջ մենք սիրողներ էլ չենք, պարզապես անգրագետներ ենք: Ուրիշ բան է լինել բեմադրիչ, դերասան, բեմանկարիչ, ուրիշ բան է լինել թատրոն արտադրող: Եվ ուրիշ բան է լինել պատրաստ արտադրանքի առաքիչ: Այստեղ մասնագիտություններ են պետք, որոնցից գաղափար անգամ չունենք: Հիմա պետք է փորձենք կամաց-կամաց դուրս գալ այս սիրողական մակարդակից:

Տ.Ն. – Անկախ ամեն տեսակի վարչական խնդիրներից, մենք մեր թատրոնի յուրօրինակ խոհանոցն ունենք: Ամեն ինչ որոշում ենք միասին, անում ենք միասին: Բացի հրավիրյալ դերասաններից, պատրաստվում ենք թատրոն ընդգրկել նաև մշտապես թատրոնում աշխատող դերասանների, իհարկե, լավագույն դերասանների: Հրավիրելու ենք ռեժիսոր, որը ոչ թե կբեմադրի, այլ կիրականացնի Լեոն Շանրի «Կայսր»: Մհեր Մկրտչյանն արդեն նախապատրաստել է բեմադրությունը: Առաջին ներկայացումը կկայանա այս տարվա հուլիսի 4-ին՝ Մհեր Մկրտչյանի ծննդյան օրը: Որպես գլխավոր դերակատար ընտրել ենք Վլադիմիր Մսրյանին, որին դեռևս չենք հայտնել մեր ցանկության մասին: Ի դեպ, բեմադրության վրա աշխատելիս Մհեր Մկրտչյանն էլ մտածում էր, որ ինքը թերևս չխաղա գլխավոր դերը:

– Հանդիսատեսը թատրոնից փախել է, վստա՞հ եք, որ պիտի շահեք նրա համակրանքը:

Նելլի Խուրշուդյան.– Հանդիսատեսը չի փախել: Ամեն օր մեր թատրոնում եղած ժամանակ մի քանի հոգի ծեծում է թատրոնի դուռը, հարցնում, թե ե՞րբ ենք խաղալու, ե՞րբ ենք տոմս վաճառելու, ի՞նչ է լինելու Մհեր Մկրտչյանից հետո...

– Մհեր Մկրտչյանի ժամանակ հանդիսատեսի խնդիր կա՞ր:

Տ.Ն. – Ես հիշում եմ, որ տոմս չէին հասցնում վաճառել: Հանդիսասրահում աթոռներ էին ավելացվում:

Ի դեպ, հանդիսատեսը ոչ թե փախել է, այլ փախցրել ենք հենց արվեստի մարդիկ, մենք ինքներս, որ անհրաժեշտ չափով նրբազգացություն չենք կարողացել դրսևորել: Այսպես, բեմադրություն է ներկայացնում, բարեկամ-ծանոթին, հարազատին ու արվեստաբաններին, թատերագետներին հրավիրատոմս է բաժանվում, մի քանի ներկայացում է տրվում, թատրոնում մտածում են, որ հանդիսատեսի հետ հանդիպումն արդեն կայացել է: Բայց ու՞ր մնաց իսկական հանդիսատեսը: Իհարկե, թատերագետն էլ հանդիսատես է, բայց նա թատրոնին ներսից է նայում:

– Ըստ Երքաղխորհրդի հետ կնքված պայմանագրի, այս տարի երկրորդ ներկայացումը պիտի հանձնեք, կհասցնե՞ք:

Թ.Հ. – Մի պայմանով, երբ կարողանանք անել առաջինը: Երբ առաջինն այնքան շահույթ բերի, որով երկրորդը կարողանանք սկսել, կանենք, և որևէ մեկը չի կարող մեզ վրա պայման դնել: Կամ էլ երկրորդը կանենք իմ անձնական միջոցների հաշվին, [illegible] ապացուցենք, որ կարողացանք: Ասենք, կարող եմ տունս վաճառել և գումարը ներդնել գործի մեջ:

Բացի այդ, երբ ինձ նույնիսկ բացառեն էլ որպես դերասան (չնայած այդ բանը երբեք չեմ անի), թատրոնում կա մի հրաշալի դերասանական զույգ, որը կզարդարեր համաշխարհային թատրոնի ցանկացած բեմ: Բացի օժտվածությունից, այս զույգն ունի հրաշալի տարիք հերոս և հերոսուհի լինելու համար, այս թատրոններում լուրջ հարց է, ունի հրաշալի արտաքին, հրաշալի ներքին կարողություններ, մարդկային բացառիկ նկարագիր: Նրանք թատրոն հրավիրվեցին Մհերի կյանքի վերջին ամիսներին, և նա իրեն բացառիկ երջանիկ էր համարում նրանց հայտնությամբ: Այսպիսի զույգը նաև խաղացանկի մեծ հնարավորություններ է տալիս:

Ն.Խ. – Մենք չենք ունենալու գլխավոր ռեժիսոր և կամ թատրոնի միանձնյա ղեկավար, այդպես որոշված է թատրոնի հիմնադրման օրից: Մհեր Մկրտչյանն ասում էր, որ գլխավոր ռեժիսորը կազմալուծում է թատրոնը:

Թ.Հ. – Գիտե՞ս որն է ամենաչսիրածս բանը. ամեն կողմից քննարկումներ են արվում, որ մենք այս գործը շարունակում ենք Մհեր Մկրտչյանի անունն ու հիշատակը պահպանելու համար: Մհերն ապրել է մի կենսագրություն, որի ընթացքում գրել է, ես կասեի, ավելի փայլուն հետմահու կենսագրություն: Եվ նրա լեգենդը, որ իրեն ուղեկցել է կենդանության օրոք, իր ճանապարհը կհարթի և այսուհետ: Եվ ասել, թե թատրոնն առաքելություն է փորձել գրկել նրա հետմահու կենսագրությունը, սխալ է: Երբեք: Թատրոնն իր գործով է պետք զբաղվել: Բայց ո՞ր թատրոնը՝ Մհեր Մկրտչյանի թատրոնը, նրա ծրագրերի, ավանդույթների, ցանկությունների շարունակությունը: Թատրոնը պետք է զբաղվի թատրոն անելով և ոչ թե կենսագրագրությամբ: Եվ երբ այդ սրահում վառ ծափեր հնչեն, ներկայացումներ տրվեն, կապրի ոչ թե Մհեր Մկրտչյանի անունը, այլ ընդհանրապես հայ թատրոնը: Իսկ երբ վաղը լինի պետություն ու թատրոն չլինի, չի լինի ոչ Մհեր Մկրտչյանի, ոչ էլ հայ թատրոնի անունը:

Թատրոնի միջազգային օրվա նախօրյակին Մհեր Մկրտչյանի արտիստական թատրոնի անորոշ ճակատագրի խնդիրն արդեն լուծված էր: Երքաղխորհուրդն այն տնօրինելու իրավունքը հանձնել է արտիստի այրուն՝ նույն թատրոնի դերասանուհի Թամար Հովհաննիսյանին, որին թատրոնի գեղխորհուրդը դեռ ամիսներ առաջ, բուռն կանոնադրության, ընտրել էր տնօրեն և գեղարվեստական ղեկավար: Բացի Թամար Հովհաննիսյանից, թատրոնի «եռանկյունին» առայժմ ամբողջացնում է Նելլի Խուրշուդյան և Տիգրան Ներսիսյան զույգը. այս կազմով թատրոնը գործում էր նաև Մհեր Մկրտչյանի ժամանակ: Թամար Հովհաննիսյանը շարունակում է համարել, որ տնօրենը միայն պաշտոնյա է՝ վայելքի պարտավոր, ինչպես տարիներ առաջ էր, երբ այդպես մտածելու առիթներն ավելի շատ էին:

Թատրոնն ինչպես որ կա

Հուլիսի 4-ին Մ. Մկրտչյանի արտիստականը կբացի դռները

Հարցազրույցը վարեց
ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ

ԱԶԴԱԳԻՐ

Համերգ

Մարտի 31-ին, Մոդայի տանը կկայանա տեղի «Սարդարապատ» մանկական ժողովրդական պարի անսամբլի և ՆԳ նախարարության Ազգային պարերի թատրոնի համատեղ ելույթը: Սկիզբը՝ ժամը 14.00-ին:

Մարզահամերգային համալիր

«Բոհեմ» երաժշտական ծրագիրը ապրիլի 7-ին հրավիրում է պոպ-շոու երաժշտական մրցույթին: Շոուի ընթացքում տեղի կունենան խաղարկություն և խոշոր շահումներ: Վերջում կկազմակերպվի դիսկոտեկ: Սկիզբը՝ ժամը 15.00-ին: Տոմսերը վաճառվում են ՄՀՀ-ի և «Մոսկվա» կինոթատրոնի տոմսարկղերում:

«Այրարատ»

կինոթատրոնի տնօրինությունը փոքր դահլիճում վերստին կազմակերպում է «Օստանկինո» հեռուստաընկերության առաջին ծրագրով ամիսներ շարունակ ցուցադրվող ամերիկյան «Թիկնապահը» նոր գեղարվեստական կինոնկարի ցուցադրումը: Ինչպես հայտնի է, գլխավոր դերակատարումներով հանդես են գալիս Ու. Հյուսթոնը և Ք. Քոստները: Ցուցադրվում է նաև Ներոնի ժամանակների մասին պատմող «Հռոմեացի կանայք» իտալական կինոնկարը, որը պատմական հավաստի համապատկերի վրա ներկայացնում է [illegible], տարօրինակ կայսեր և նրա շրջապատի զեխ կյանքը: Փոքրիկ հանդիսատեսները կարող են դիտել ամերիկյան հայտնի «Նիկո» բոևիկ-սերիալի հերթական՝ 5-րդ կինոնկարը (այն կոչվում է «Շուրջկալի մեջ»), որտեղ ամենակարող հերոսին, ինչպես միշտ, մարմնավորել է սիրված կինոդերասան Սթիվըն Սիգըլը: ■

ՊՈՊ

Ռեյ Չարլզ. Բլյուզի արքան

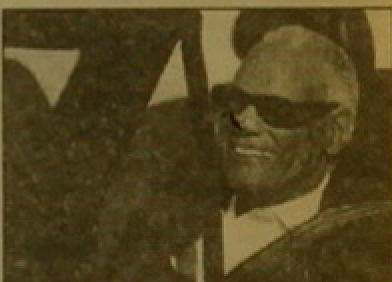

Լա՞վ եք տեսնում: Ռեյ Չարլզն է ղեկին: Բլյուզի արքան, կույր, դա բոլորը գիտեն, համաձայնել է նկարահանվել «Պըժո» մակնիշի ավտոմեքենայի գովազդային նոր կլիպում: 50 կմ/ժամ արագությամբ սլանալով, Ռեյ Չարլզը վարում էր իր կողքին դրված տրանզիստորի օգնությամբ, որ նրան նշում էր ճանապարհը: Նա բարեհաջող հասավ նավահանգիստ էլ, ինչպես նշում է ֆրանսիական «Elle» շաբաթահանդեսը, գովազդը կցուցադրվի հեռուստատեսությամբ ապրիլի մեկից: ■

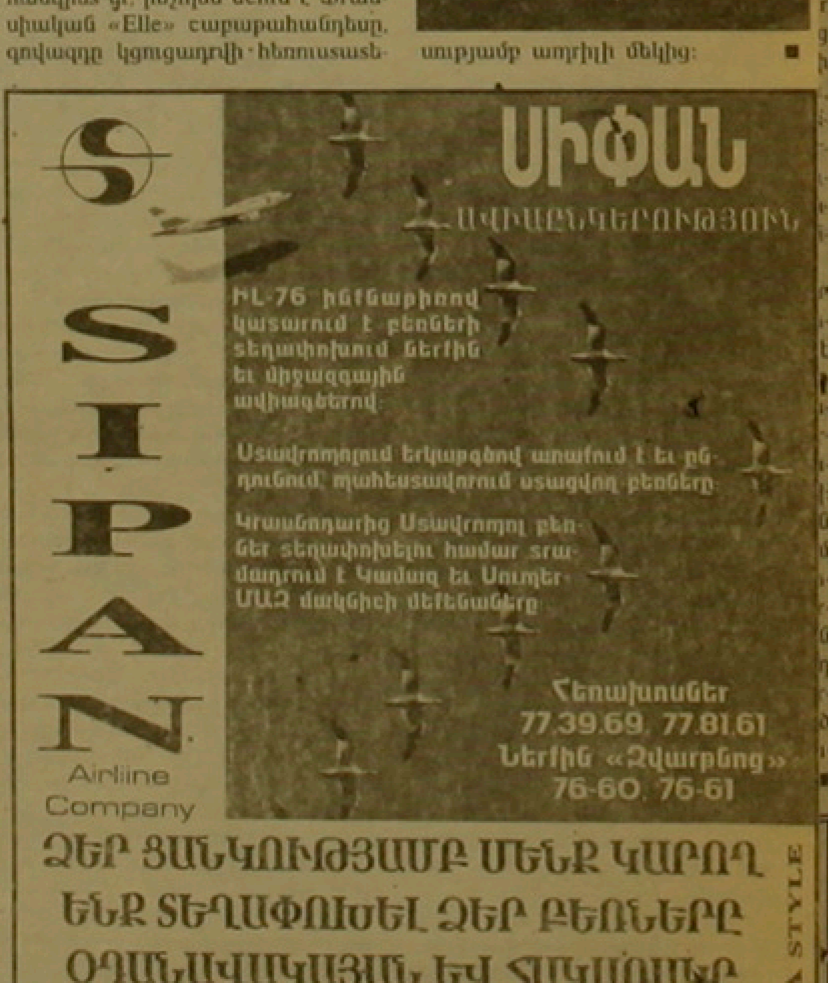

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ մարզական

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՊԱՐԵԶ

Հայաստանը կմասնակցի Ատլանտայի խաղերին

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ,
Մարզական մեկնաբան

Հայաստանի սպորտվարչության եւ ՀՀ մարզական լրագրողների ֆեդերացիայի նախաձեռնությամբ հանդիպում տեղի ունեցավ հանրապետության սպորտի ղեկավարների եւ մարզական լրագրողների միջեւ: ՀՀ սպորտվարչության պետ Ռաֆայել Թոռոյանն անդրադարձավ ձմեռային օլիմպիական խաղերին. «Մենք շատ ուշ սկսեցինք նախապատրաստվել Լիլեհամերի մեկնարկներին: Բանն այն է, որ ձմեռային մարզաձեւերից ոչ բոլորն են առ այսօր միջազգային ֆեդերացիայի անդամներ: Առաջին անգամ օլիմպիադային մասնակցելու համար նորմատիվներ էր սահմանված, քանի որ Լիլեհամերն ի վիճակի էր ընդունել միայն 2000 մարզիկների: Ընտրական արդյունքները հաղթահարելը մեր մարզիկների համար հեշտ չէր: Միայն դահուկային դանդակավազորդուհի Արաքսյա Միքայելյանն է կարողացել համապատասխան արդյունք ցույց տալ: Ցավոք, նրա ոտքը ջարդվեց: Լեռնադահուկորդ Արսեն Հարությունյանի ձեռք բերած միավորները հեռու էին սահմանված նորմայից: Ուստի միայն ամերիկացի մեր հայրենակից 2 բոբսլեյիստներն ասպարեզ դուրս եկան: Ձմեռային օլիմպիական խաղերի մասնակցության ծախսերն անհամեմատ մեծ են, քան ամառայինը, բայց օլիմպիական խաղերին մասնակցելը քաղաքական հարց է: Հայաստանն առաջին անգամ դուրս գալով նման լուրջ ասպարեզ, ամբողջ աշխարհին ապացուցեց, որ անկախ դաժան շրջափակումներից եւ տնտեսական ճգնաժամից ժողովրդի ոգին ամուր է»:

ՀՀ սպորտվարչության պետի առաջին տեղակալ Միքայել Խաղիրյանը պատմեց առաջիկա ծրագրերի մասին. «Մենք հույս ունենք, որ աշնանը կհաստատվի ֆիզկուլտուրայի եւ սպորտի մասին օրենքը: Մշակված է ֆիզիկական դաստիարակության ծրագիր: Շատերն այն կարծիքին են, որ ՀՀ կառավարությունն ուշադրություն չի դարձնում ֆիզկուլտուրային եւ սպորտին: Այդ այն դեպքում, որ ֆիզկուլտուրային բոլոր կազմակերպությունների ամբողջ ֆինանսավորումը պետության հաշվին է: Այլ բան է, որ տնտեսական սուղ պայմաններում հատկացված գումարները բավարարում են միայն 7-8 մարզաձեւերից հավաքներ կազմակերպելուն եւ աշխարհի, կամ Եվրոպայի առաջնություններին, այն էլ ոչ լրիվ կազմերով մասնակցելուն: Հայաստանը միակն է, որ թոշակ է նշանակել այն մարզիկներին, որոնք առնվազն 5 տարի հանդես են եկել ՀՀ հավաքականի կազմում: Օլիմպիական չեմպիոններն ստանում են նվազագույն աշխատավարձի 8, աշխարհի եւ Եվրոպայի չեմպիոնները 5, նրանց մարզիչները 3 գործակցի չափով: Անցյալում մեր հանրապետությունից ԽՍՀՄ հավաքականների եւ թիմերի կազմերում մեկ տարում արտասահման էին մեկնում 70-80 մարզիկներ: Իսկ միայն 1993 թվականին Հայաստանի կառավարության հաշվին արտասահման են գործուղվել 300 մարզիկներ: Նախատեսում ենք Ատլանտա ուղարկել 15-20 մարզիկ-մարզուհիների: Մի խոսքով բոլոր հիմքերն ունենք, լավատեսորեն նայելու հայկական սպորտի ապագային»:

ԹԵԹԵՎ ԱՏԼԵՏԻԿԱ

Ողջ Հունաստանը Պատուլիդուի հետ է

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

Բարսելոնյան օլիմպիադայի 100 մ. արգելավազքի չեմպիոնուհի Պարասկեւի Պատուլիդուն, որն իր հայրենիքում՝ Հունաստանում, ազգային հերոս է դարձել, որոշել է ուժերը փորձել հեռացատկի հատվածում: Նա արդեն մասնակցել է Փարիզի «Բերսի» մարզադահլիճում տեղի ունեցած ծածկած մարզադահլիճների Եվրոպայի առաջնությանը: Հիշեցնենք, որ Պատուլիդուն ամենաանակնկալ հաղթանակը տարավ բարսելոնյան օլիմպիադայում: Երեւի շատերը հիշում են, որ վերջնագծին մեկ մետր մնացած մրցավազքը գլխավորող ամերիկացի Գայել Դիվերսն անսպասելիորեն գետին սայթաքեց եւ առաջին տեղը բաժին հասավ մինչ այդ շատերին անհայտ հունաստանցի արգելավազորդուհուն: Օլիմպիական ոսկե մեդալից առաջ Պատուլիդուի միակ հաջողությունը եղել է Միջերկրական խաղերում, որտեղ նա գրավել էր առաջին տեղը: Բարսելոնայի խաղերից հետո Պատուլիդուն այլեւս ոչ մի հաղթանակ չտարավ: Լուրեր էին պտտվում, թե իր օլիմպիական չեմպիոնուհին, ամեն ինչ մի կողմ թողնելով, Միացյալ Նահանգներ է մեկնել ամերիկացի մի միլիոնատիրոջ հետ: Ինքը Պատուլիդուն, հերքեց այդ լուրը, հայտարարելով. «Օլիմպիական իմ ոսկե հաղթանակից հետո, ամբողջ Հունաստանը ցնծում էր: Ես առաջին կինն եղա Հունաստանից, որ թեթեւ ատլետիկայի մրցումներում օլիմպիական ոսկե մեդալ շահեցի: Սա մեծ նշանակություն ուներ Հունաստանի համար: Ես վեց ամիս շարունակ շրջեցի Հունաստանի բոլոր քաղաքներում ու շրջաններում եւ ամեն տեղ իմ պատվին ընդունելություններ էին կազմակերպվում, բայց մի օր ոտքս վնասեցի եւ այլեւս չկարողացա մարզվել»: Այս է Պատուլիդուի պատմությունը: Այժմ մեծ համբավ ձեռք բերած Պատուլիդուն նախապատրաստվում է Ատլանտայի օլիմպիական մեկնարկներին, բայց մտադիր է հանդես գալ նոր դերում՝ հեռացատկում: Նրան մարզում է բուլղարացի

Ջորջ Պոմասկին: Պատուլիդուն հավատում է իր աստղին: Նրա թիկունքում կանգնած են 10 մլն հույներ, որոնց համար օլիմպիական հաղթանակը բացառիկ նշանակություն ունի, կապված այս երկրի պատմության հետ, երկիր, որը հիմնեց օլիմպիական խաղերը: ■

ՀՀ ԳԱՎԱԹ

Առանց անակնկալների

Ֆուտբոլի Հայաստանի Հանրապետության գավաթի 3-րդ խաղարկությունը, քանի որ հայտարարվել էին ընդամենը 15 թիմեր, ուստի պայքարն

սկսվեց 1/8-րդ եզրափակիչից: Երեւանի «Արարատը» որպես գավաթի նախորդ խաղարկության հաղթող, պայքարին կներգրավվի քառորդ եզրափակիչից: Առաջին փուլում անակնկալներ չգրանցվեցին: Հանրապետության ուժեղագույն թիմերը հեշտությամբ հաղթահարեցին առաջին արգելքը: Ահա արդյունքները.

«Կանազ»-«Բանանց»	0-5
«ԲՄԱ-Արայի»-ՀՄԸՄ	0-2
ԲԿՄԱ-«Կոտայք»	0-2
«Արփա»-«Զանգեզուր»	2-1
«Ցեմենտ»-«Շիրակ»	0-2
«Երազանք»-«Վան»	2-0

«Նաիրիտ» - ՀՄՄ ՖԻՄԱ հանդիպման հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակն ավարտվեց ոչ ոքի 0-0: 11 մետրանոց հարվածներով հաղթանակը ուղեկցեց ՀՄՄ ՖԻՄԱ-ին: Հաճելի անակնկալ մատուցեց Եղեգնաձորի շրջանի Աղավնաձոր գյուղի «Արփա» թիմը: Հանրապետության ֆուտբոլի ֆեդերացիայում նախօրեին տեղի ունեցած վիճակահանությունը որոշեց քառորդ եզրափակիչի առաջին փուլում դաշտի տերերին: Ապրիլի 1-ին մրցելու են.

«Երազանք»-«Արարատ»
ՀՄՄ ՖԻՄԱ-«Բանանց»
«Կոտայք»-ՀՄԸՄ
«Շիրակ»-«Արփա»

Գավաթի խաղարկության ցանկն այնպես է կազմված, որ Հայաստանի չորս ուժեղագույն թիմերը կարող են դուրս գալ կիսաեզրափակիչ: Խոսքը վերաբերում է «Արարատին», «Բանանցին», ՀՄԸՄ-ին եւ «Շիրակին»: Բայց գավաթի խաղարկությունն իր առանձնահատկություններն ունի: Քառորդ եզրափակիչի պատասխան հանդիպումները կայանալու են ապրիլի 5-ին:

ՇԱԽՄԱՏ

Կարպովը հրաժարվեց

ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը հրաժարվել է մասնակցել մայիսի 12-19-ը Հոլանդիայի Ուտրեխտ քաղաքում կայանալիք միջազգային մրցաշարին: Հրաժարականը պայմանավորված է նույն մրցաշարին անգլիացի գրոսմայստեր Նայջել Շորթի հրավերով: Ինչպես հայտնի է, Շորթը Գարրի Կասպարովի հետ հիմնադրեց պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիա, որը ստեղծվել է ի հակակշիռ ՖԻԴԵ-ի: Կարպովը, որ չէր ցանկանում որեւէ պատրվակով խաղալ Շորթի դեմ, մրցաշարի կազմակերպիչներից պահանջել էր չհրավիրել անգլիացի գրոսմայստերին: Երբ կազմակերպիչները մերժեցին Կարպովի խնդրանքը, աշխարհի չեմպիոնը հրաժարվեց մրցաշարից:

«Արագ շախմատի» սիրահարները շատ են

Արագ շախմատի սիրահարները, երեւում է, շատ-շատ են եւ ո՛չ բոլոր ցանկացողները կարողացան մասնակցել ՀՀ առաջնության կիսաեզրափակիչին: Այնուամենայնիվ ասպարեզ դուրս եկան շուրջ 130 շախմատիստներ: Բոլորից հաջող հանդես եկավ փորձառու վարպետության թեկնածու Արտաշես Սեդրակյանը, որը 9 հնարավորից վաստակելով 8 միավոր, գրավեց առաջին տեղը եւ արժանացավ 2000 դրամի: Եզրափակիչը կայանալու է ապրիլի 9-ին եւ 10-ին: Այս փուլում մրցասպարեզ են մտնելու եւ միջազգային գրոսմայստերներն ու վարպետները:

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Նշան Մունչյանը ռինգ է դուրս գալիս

Իռլանդիայի մայրաքաղաքում ավարտվեցին սիրողական բռնցքամարտի «աստղերի» մենամարտերը: Ինչպես հայտնի է, միմյանց հետ հանդիպեցին անցյալ տարի Ֆինլանդիայի Տամպերե քաղաքում տեղի ունեցած աշխարհի առաջնության եզրափակիչի մասնակիցները: Դա վճռական մենամարտերում անհաջողության մատնված բռնցքամարտիկների համար ինքնատիպ մարտահրավեր էր չեմպիոններին: Աշխարհի չեմպիոն երեւանցի 48 կգ քաշային Նշան Մունչյանը նորից ռինգ դուրս եկավ բուլղարացի Դանիել Պետրովի դեմ: Մենամարտը բաղկացած էր 6 ռաունդից, յուրաքանչյուրը երկու րոպե տեւողությամբ: Առաջին ռաունդում առավել հաջող էր գործում Նշան Մունչյանը, որն անընդհատ գրոհողի դերում էր: Երկրորդ ռաունդում Պետրովը փոքր ինչ ակտիվացավ: Հետո Նշանը նորից տիրեց նախաձեռնությանը: Փոխնիփոխ հաջողությամբ ընթացած մենամարտը երբ ավարտվեց, հաշիվը հավասար էր 6-6: Մրցավարները հաղթանակը շնորհեցին բուլղարացուն: Հարկ է նշել, որ չնայած Նշան Մունչյանն իր մեծ փորձի շնորհիվ կարողացավ մարտն անցկացնել բարձր մակարդակով, այնուամենայնիվ կես տարի մրցասպարեզ դուրս չէր եկել եւ հնարավորություն չուներ ինչպես հարկն է նախապատրաստվել այդ հանդիպմանը: Աշխարհի չեմպիոնն այս տարի մասնակցելու է եւս մեկ մարզական խոշոր մրցաշարի Սանկտ Պետերբուրգում կայանալիք «Բարի կամքի» խաղերին: Այժմ Մոսկվայում ուսումնամարզական հավաք է նախատեսվում Հայաստանի հավաքականի համար, որի կազմում ծովափ կմեկնի նաեւ Նշան Մունչյանը: Ենթադրվում է, որ Թաիլանդում կայանալիք աշխարհի գավաթի խաղարկությանը հրավիրված Հայաստանի ընտրանին իր նախապատրաստական եզրափակիչ փուլն անցկացնելու է Պոդոլսկ քաղաքում, Ռուսաստանի բռնցքամարտիկների հետ համատեղ: ■

Ե Վ Ա
ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է սովորելու 1,5-2-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտություններով.
■ օպերատորական գործ, ծրագրավորման փաթեթների եւ լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա.
■ հաշվապահական հաշվառում եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ.
■ անգլերեն լեզու (3 ցիկլով)
■ կոսմետիկա եւ էպիլյացիա.
■ մերսում
■ կար ու ձեւ, ասեղնագործություն
Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ հարմարավետ դասասենյակներ քաղաքի կենտրոնում: Ընդունելությունը ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11.00-16.00-ը: Հասցեն Սարյան 4 (Թումանյանի եւ Մ. Սարյանի տուն-թանգարանի շրջակայքում): Հեռ. 58-21-22:

ԼԻԱՆԱ 92
«ԼԻԱՆԱ 92» տուրիստական ֆիրման ակտիվ հանգստի բոլոր երկրպագուներին հրավիրում է հաճելի և շահավետ ուղևորությունների հետևյալ ուղիղ չվերթներով՝
ԵՐԵՎԱՆ – ԲՈՒՐԳԱՍ – ՍՏԱՄԲՈՒԼ 7 օր
ԵՐԵՎԱՆ – ՀԱԼԵՊ 7 օր
ԵՐԵՎԱՆ – ԴՈՒԲԱՅ 7 օր
Ֆիրման կօգնի Ձեզ անձնագրերի ձերքբերման և ձևակերպման հարցում:
Մեր օգնությամբ դուք կարող եք հայտնվել աշխարհի ցանկացած երկրում:
Մուտքի փաստաթղթերի ձևակերպումը, ավիատոմսերը, հյուրանոցը և համապատասխան սպասարկումը ֆիրման ապահովում է:
Եթե Ձեզ հետաքրքրեցին այդ ուղևորությունները և Դուք ցանկանում եք տեղեկություններ ստանալ, զանգահարեք մեզ հետևյալ հեռախոսահամարներով
562-399, 560-573
կամ այցելեք մեզ «ԱՆԻ» հյուրանոց 525, 528 սենյակ, «ԷՐԵԲՈՒՆԻ» հյուրանոց 427 սենյակ:
Ձեզ սպասում է բարձրորակ սպասարկում և հաճելի ժամանց:
Arina

digitised by A.R.A.R.@

ARMENIAN MERCHANTS UNION
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ
СОЮЗ КУПЦОВ АРМЕНИИ

ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՐՊՈՐԱՑԻԱ

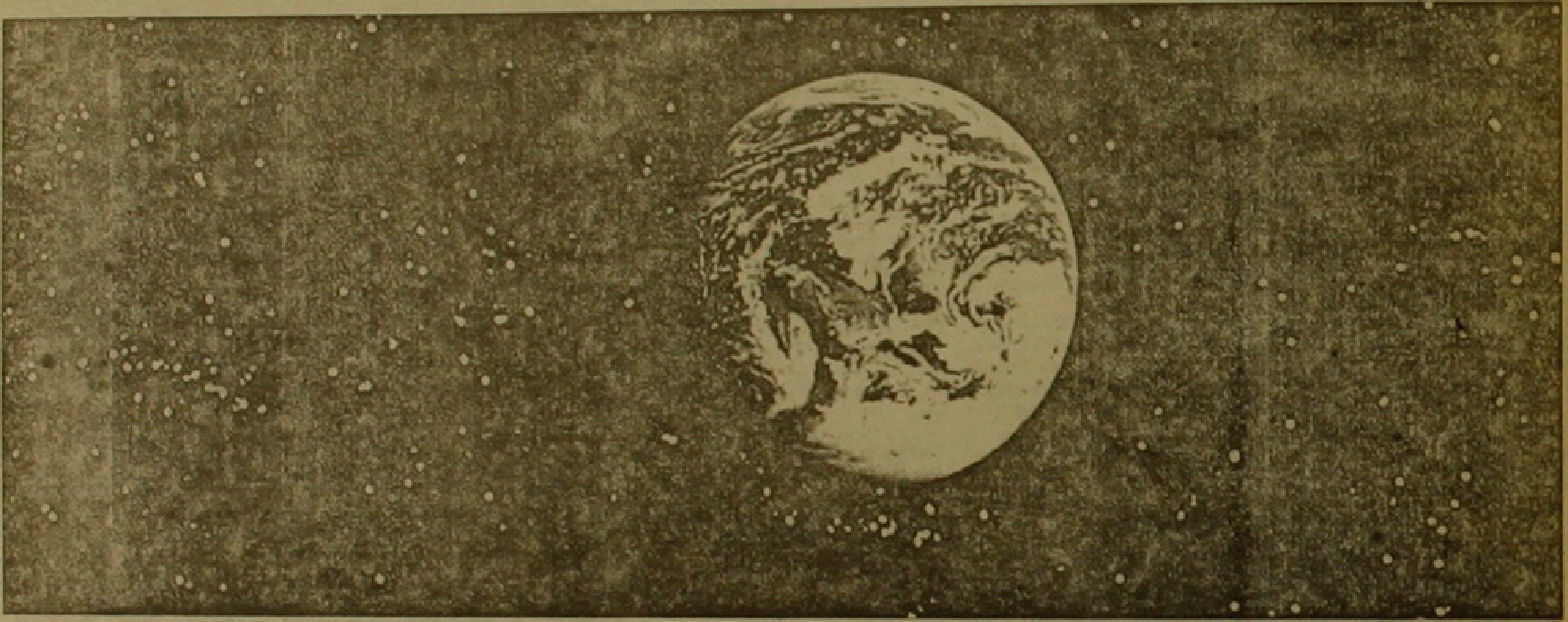

Խանութատեր եւ համեմատաբար փոքր գումարով սեփականատեր դառնալ
ցանկացող բարեկամ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
նախաձեռնությամբ ստեղծվող
առեւտրա-արտադրական գործունեություն իրականացնելու կոչված
«ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՐՊՈՐԱՑԻԱՅԻ
բաժնետեր դառնալու ժամկետը մինչեւ մարտի 31-ն է
Իսկ դա նշանակում է, որ Ձեզ վերջնականապես կողմնորոշվելու համար

ՄՆԱՑԵԼ Է ԸՆԴԱՄԵՆԸ

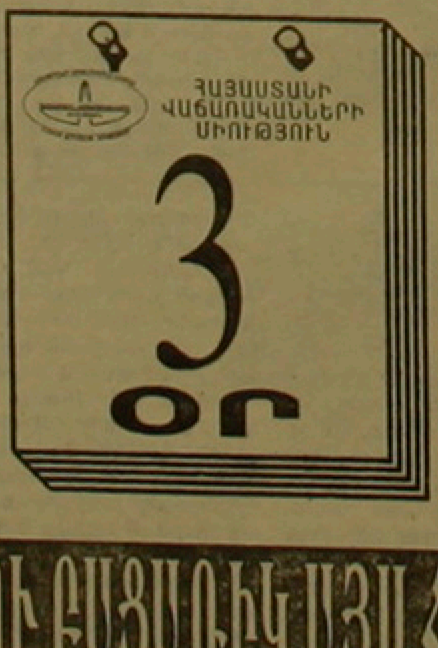

A STYLE
58.18.41

ՄԻ ԿՈՐՑՐԵՔ ՄԻԱՍԻՆ ԲԱՐԳԱՎԱՃԵԼՈՒ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՅՍ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հասցեն՝ Պուշկինի 14 (Լուսաշխի տուն), 2-րդ հարկ: Հեռախոսներ՝ 58.46.23, 58.05.03

ՀՀ կառավարության «Պաշտոնական» հրատ. տպարան. Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 15 000. Պատվեր 1713 Ստորագրված է տպագրության՝ 28. 03. 1994 Գինը՝ 1 դրամ

digitised by A.R.A.R.@